

Domoljub

Ljubljani, 21. septembra 1938

Leto 51 • Štev. 38

Jasna beseda o slovenstvu in samoupravi

V nedeljo 18. septembra je bil na Vinjem vrhu pri Novem mestu velik ljudski tabor Jugoslov, radikalne zajednice. Na tem taboru je bivši minister in senator dr. Kulovec imel velik govor o dveh važnih slovenskih zadevah: o slovenstvu in slovenski samoupravi. Dr. Kulovec je povedal med drugim sledeče:

Pomen naših taborov

Letošnje poletje je bilo v Sloveniji zelo razgibano. Tabor se je vršil za taborom, kjer so se zbirale silne množice ljudstva. S ponosom so se vsi priznali za Slovence in za ude slovenskega naroda. Slovenska narodna zavest se je na teh taborih silno dvignila. Nič manj niso množice slovenskega ljudstva izražale na množicnih zborovanjih svojo ljubezen do skupne države Jugoslavije. Vsi so nešteto krat povedali, da so tukaj doma, da hočejo tukaj na tem domu gospodariti in ta dom tudi braniti.

Zvesti državi brez hlapčevstva

Nekaterim pa besed, ki so dostikrat izraz hlapčevstva in nedržavotvornosti, ni nikoli dovolj. Kako so prejšnji režimi prav od nas zahtevali, da bi se dan na dan hodili klanjati in kleče oznanjevali, češ da smo Jugoslovani in pristaši jugoslovanske države misli. Taka miselnost žali vsakega ponosnega človeka. Zato sem leta 1932 ministrskemu predsedniku Živkoviču v obraz povedal sledeče: »Mi Slovenci, kar nas je pristašev SLS, smo brezpogojni pristaši države.« Povedal sem tudi, zakaj. Nato sem mu pa rekel: »Vi in Vaši podrepaniki iz Slovenije nečete verjeti, če se samo enkrat to pove. Na vsako ovadbo želite in hočete, da bi se opravičevali, pojasnjevali in nato iznova zatrjevali. Jaz in mnogi naši tega ne bomo delali, ker je to poniževalno in hlapčevsko. Če hočete verjeti, je prav, če nečete, pa tudi prav, mi ostanemo, kar smo: zvesti pristaši države. Na ovaduštva, ki so mnogim tako ljuba in nekaterim edino politično orožje, se mi ne bomo opravičevali. Prišel bo čas, ko bomo morali mi zopet reševati, kar so drugi porušili.« Tako sem rekel leta 1932. — Vidite, ta čas je tukaj, traja že tri leta in naše ljudstvo se je v tej dobi pokazalo kot veddržaven činitelj.

Država je močna, če ima zadovoljne državljane

Mi danes zborujemo na političnem taboru. Zborujemo v času, ko je vsa Evropa v silni napetosti. Pri nas je vse mirno. Ni nobenega razburjenja. Pri nas ni nobene negotovosti, ne

tukaj v Sloveniji in ne po vsej državi. Vsak more nemoteno opravljati svoja dnevna opravila, vsak more mirno živeti, ne da bi se bal, kaj mu prinese drugi dan. To je uspeh znanje politike sedanje vlade. Kako pa je bilo pred tremi leti z našo državo? Gorje nam, če bi ostalo zunanjepolitično stanje takšno, kakršno je bilo pred dobrimi tremi leti! Od vseh strani so nas obkroževali sovražniki. Danes živimo z vsemi sosednimi državami v prijateljskih odnosih. To je poročilo za naše mirno gospodarsko ustvarjanje. Če sedanji režim ne bi ustvaril ničesar drugega kakor to, da je državljanom dal to varnost, bi že njegova zasluga bila tako velika, da bi morali biti zaradi tega vsi državljani hvaležni. En nauk pa moramo le posneti iz sedanjega evropskega nemira, v katerega je zašla Evropa: države so močne in varne le, če imajo zadovoljne državljane. Države morajo torej biti tudi notranje-politično urejene v taki obliki, da vsi državljani čutijo blagodejen vpliv enakopravnosti in pravičnosti, ki mora biti vrhovno vodilo vsemu notranjemu življenju v državi. Dr. Stojadinovičeva vlada je prinesla za vse silno olajšanje, začetek nove dobe, ko more vsak državljan zopet uživati blagodejno svobodo. V državi je nastopilo pomirjenje. Stranka, ki se je osnovala, da podpira vlado, si je nadela za svoj končni cilj nalogo, da ustvari tako sporazumno preureditev države, da bodo v njej vsi zadovoljni in se šteli enakopravne in enakovredne.

Ali je slovenstvo ogroženo

Kaj pa je s slovenstvom? Ali je res ogroženo? Če je, kdo ga ogroža? Katere sile? Kdo torej: Vlada? Režim? Ali je to ogrožanje narodovega življenja, če je režim dal slovenskemu narodu najvišjo kulturno ustanovo, slovensko Akademijo znanosti in umetnosti? Ali je morda to ogrožanje narodovega življenja, da se slovensko vseučilišče v Ljubljani izpopolnjuje? Ali je to, da je vedno več meščanskih in srednjih šol? Ali ogroža slovenstvo morda narodno edinstvo? Če kje kak zakotni pisar, zapiše o tem kakšno nespametno besedo, podaja ljubljansko glasilo slovenskih liberalcev za naše napolizobražence to kot opozorilo s pristavkom: »Kaj pravi na to ljubljanska JRZ? Ali ste videli? Taki so klerikalci! Oni so za narodno edinstvo, morali pa bi biti Slovenci!« Da, Slovenci smo! Ali je to kaj napačnega, protidržavnega, z obstoječimi zakoni neskladnega? Menim, da ne izdam nobene skrivnosti, če trdim, da smo

v tem pogledu v najboljši družbi. Pokojni kralj Aleksander je rekel: »Le dober Slovenec more biti pravi, dober Jugoslovani!« Ali je mar tisti dober Slovenec, ki se sramuje svojega jezika, ga kvari in mrevvari, kakor to delajo mnogi naši tako zvani »Jugoslovenarji?« Ali je dober Slovenec morda tisti, ki je proti Akademiji znanosti in umetnosti, ali tisti, ki vse svoje politično delo vidi v denunciranju in v klečeplazenju, ki si ne upa povedati, kaj je prav za prav to, Slovenec biti? Kdo bo o tem sodil in razsojal, kaj pomeni Slovenec-Jugoslovani? Narod sodi in odloča in narod smo mi! Narod bere zakone svojega življenja in jih presaja v vsakdanje življenje. Smo ponosni, ker smo Slovenci in s tem Jugoslovani in hočemo biti še bolj! Hočemo ostati v življenjski skupnosti z vsemi brati, ki govorijo jezik, kakršnega vsaj po naši sodbi ne najdeš na svetu! Z njimi se hočemo radovati in žalostiti. Ne smemo ostati samo pri tem. Bejansko pomoč moramo nuditi vsem bratom. Mi zahtevamo za svoje brate, kjerkoli so, polno kulturno življenje in polno svobodo. Nismo manj vredni, kakor so Nemci ali Italijani ali Madžari. Zelimo, da bi te besede slišali na severu in jugu, zahodu in vzhodu.

Vprašanje širokih samouprav nismo vrgli med stare šare

Kaj pa je s samoupravo? Mi smo šli, kot politična skupnost v novo politično skupnost JRZ. Ali smo kaj zatajili? Ali je kaj zatajila stranka kot taka, ali slovenski del stranke? Odprimo pravila stranke! Na strani 9 beremo sledeče: »Stranka (JRZ) je mišljena, da je načelo samouprave v širokem obsegu (self-gouvernement) najboljši način za ureditev državne uprave v smislu ljudskih želja in potreb. Državno upravo in upravljanje države je treba tako urediti, da se da posameznim krajem možnost, da svoje krajevne potrebe, upravne, gospodarske, finančne, kulturne in druge sami urejajo.« — Slišali ste tudi besedo »Selfgouvernement«. Ta beseda je prišla na moje zahtevo v pravila in je vzeta iz angleškega upravnega življenja.

Torej stranka je sprejela svoj program, da se mora država preurediti v smislu samouprav in sicer takih samouprav, ki odgovarjajo angleškim samoupravam. To je torej načelno stranka sprejela, to je njen program in tej svoji programatični točki se stranka tudi ni nikdar odrekla. Stranka hoče potemtakem tako ureditev države, ki odgovarja angleškim samoupravam. Ali pa veste, kakšne so angleške samouprave? Na Angleškem se z besedo avtonomija ali samouprava označujejo one pravice, ki jih imajo deli Velike

(Nadaljevanje na prihodnji strani spodaj)

Češkoslovaška preživlja hude čase

Češko-nemški spor je zavzel v preteklem tednu zelo ostre oblike. Tudi četrti predlog češkoslovaške vlade, ki je dal sudetskimi Nemcem izredne pravice, ni našel v njih vodilnih vrstah dovoljnega odmeva. Voditelj sudetskih Nemcev Henlein, podkrepljen po izjavah nemškega voditelja Hitlerja in govoru gosp. Mussolinija, je naenkrat prekinil vse pogovore s češkoslovaško vlado in postavil zahtevo, naj se ozemlje sudetskih Nemcev kratkoma pridruži Veliki Nemčiji.

Češkoslovaška vlada je zdaj nastopila bolj odločno: za Henleina je izdala tiralico, v nekaterih sudetsko-nemških okrajih, kjer je prišlo do pravih uporov, je proglasila obredno stanje in je kmalu napravila red in mir v vsej državi.

Medtem je prišlo do sestanka med Hitlerjem in angleškimi ministrskimi predsednikom Chamberlainom. Uspeh tega pogovora je bil, kot smo kmalu doznali, za Češkoslovaško porazen. Zakaj, sledil je v Londonu sestanek odločilnih angleških in francoskih ministrov, ki so sklenili, naj se sudetsko ozemlje prikloni Nemčiji, in sicer brez ljudskega glaso-

vanja. V severni bratski republiki je ta sklep povzročil veliko vznemirjenje, zakaj trdno so Čehi upali, da jih Francija, s katero so sklenili celo vojaški obrambeni dogovor, ne bo zapustila.

Češkoslovaška vlada je začasno ukirala ustavo, zaprla mnoge meje in uvedla v notranjem življenju razmere, običajne ob vojni. Pišejo o vojaški vladi in o najrazličnejših varnostnih ukrepih za vsak primer, zakaj Čehi — tako trdijo — ne bodo prepustili sudetskega ozemlja Nemcem, če bi se morali braniti tudi sami brez svojih — zaveznikov. Vsekakor bodo odločitve v vojni ali miru prišle že bližnji dnevi.

Današnja usoda Češkoslovaške postane lahko jutri usoda tudi katere druge male države. Zato se bodo male države v bodoče še bolj med seboj povezale. In še to: Če bo bratska severna republika pod silo razmer privolila k združitvi sudetskih Nemcev z »rajhom«, bo napravila s to žrtvijo eno največjih dejanj svetovne zgodovine: rešila bo mir in s tem milijonom življenje in premoženje.

Kako bo ta reč

Saj je znano in mi ni treba ponavljati: Svet je bolan.

Če je človek bolan, potem išče zdravja. Najprej morebiti poskuša sam priti do prejšnjih moči. Ali pa upa, da bo njegova kreпка narava premagala vse ovire in čez nekaj dni bo pa spet fant od fare. Če ne gre tako, potem ga je marsikdaj sram priznati, da je bolan. Išče pomoči pri raznih mazačih in konjederkah, pije in uživa razne čudodelne praške in »purlece«, šele nazadnje se morebiti za-

teče k zdravniku in tam moleduje in trka za pomoč pri izgubljenem in zapravljenem in zapacanim zdravju. — Nazadnje pa izve, da je že — prepozno...

Prepozno! Potem pa gre vse nazaj in navzdol, dokler se ne prikaže rešiteljica, smrt! Svet je bolan. Zdravijo ga na vse načine. A njegove prave bolezni menda nalašč nečemo spoznati.

Britanije proti angleški vladi, ali deli imperija proti imperialni oblasti, dalje deli dominijonov nasproti dominikalni oblasti. Pri tem se morajo upoštevati posebne deli imperija, kjer so udje raznih narodnosti in ras v eni državi. Gre torej pri vsem tem za avtonomne ali upravne pravice večjih pokrajin, ki jih imajo nasproti skupni osrednji oblasti. Kulturne ali samoupravne pravice so tako velike, da imajo poedini deli Velike Britanije celo svoje vlade. Nanašajo se v poedinih okrajih te samoupravne pravice na občinske uprave, na šolstvo, na kmetijstvo, na finance, na javna dela in na trgovino. Tako ima glede teh stvari severna Irsko popolno avtonomijo. Četudi daje Anglija take samouprave in toliko avtonomnih pravic posameznim delom vendar ni radi tega Anglija nacionalistična država, temveč enotna država, ki obsega celo severno Irsko. Ali ste slišali, kakšno vsebino ima angleška beseda, ki stoji v pravih strank? Ali niso to velike pravice, ki so za beležene v pravih strank? Kdo more dokazati, da se je stranka tej programatični točki kdaj odrekla? Mi vzdržujemo v celoti to svojo glavno zahtevo.

Zakaj se pa ne izvede, boste rekli, vse to, kar je po programu naša zahteva? Tukaj so velike zapreke, ki jih je treba polagoma odpravljati in ni najmanjša zapreka Hrvat-

ske vprašanje. Veliki grehi se v političnem življenju dostikrat ne popravijo hitro. Takšen velik greh je bila vidovdanska ustava, ki še danes meče sence po vsej državi. Pot dela nam je nakazana, po tej poti moramo hoditi in vse skale, ki so na poti, s skupnimi močmi odstraniti, da se približamo onemu, kar hočemo in v čemer vidimo svoj končni cilj. Oni pa, ki žive samo od hujškarij, pa naj vedo po tem, kaj so samouprave v angleškem smislu, kaj hočemo in kaj služi blaginji države.

Zgodovinske napake iz leta 1920 ne smemo ponoviti.

Živimo v velikih časih. V državi stojimo pred volitvami, ki bodo brez dvoma velikega pomena za ves nadaljnji razvoj v državi. Ali se bo slovensko ljudstvo zavedalo svoje velike odgovornosti, ki jo ima nasproti sebi, nasproti državi in nasproti stranki prav v teh volitvah? Naše ljudstvo mora stati v strnjelih vrstah. Ne sme se dati zopet zmotiti in begati, kakor se je dalo leta 1920. Zgodovinske politične napake se ne smejo v našem političnem življenju več ponoviti. Mi moramo pri volitvah priboriti odločen uspeh. Držimo skupaj, in se pripravimo korajžno na boj, ki mora biti za nas v vsakem oziru zmagovalno bojevan!

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v bakrotiskn. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

moke. Na zunaj pravim. Kako je pa znotraj med štirimi stenami? Tam kjer gospodari siromaščina, že vemo in radi verjamejo, kako je, ali to bi radi vedeli in znali,

Tudi verjamejo, da nadzirajo maso, kako nslave izvršuje, višjimi. Da, da. Zelo smo radovedni. Seveda naši radovednosti ne bo nihče ustregel.

Novi zdravniki prihajajo in se spuščajo k operacijam svetovne bolezni z bojem med in nad rasami. Arijska rasa! Proč z Judi! Saj vemo, da so Judje pijavke človeškega rodu, kjerkoli se naselijo.

V komunizmu je rešitev sveta, pravijo novi zdravniki. Nam se pa čudno dozdeva, zakaj da apostoli komunizma ne dorejo vsi v Rusijo ali v rdečo Španijo ali kamor koli že, kjer se za komuniste cedi med in mleko. — Zakaj prepričani smo, da jih apostolska gorečnost prav nič ne zadržuje med nami, pač pa strah pred lastnimi voditelji in osrečevalci.

Mi bomo rekli, da svetu manjka zadovoljnosti. Te pa ne najdemo ne v enotnosti, ne v razizmu, ne v komunizmu, ampak le tam, kjer je doma prava in resnična svoboda. Prava in resnična svoboda pa ni doma tam, kjer je v imenu postave dovoljeno pleniti in moriti in krasti in tožiti in preganjati neljube osebe, prave in resnične svobode ni med kanoni in ne v strahu pred visilicami in pred Solovecki, prava in resnična svoboda je po naše le pri Kristusu in v Kristusu. Njegov nauk naj bi začeli študirati vsi tisti, ki hočejo sedanje človeštvo v resnici pripeljati do krepkega in pa trdnega zdravja.

Več katolicizma! Seveda resničnega katolicizma, ki raste in se razvija na polju katoliške akcije. Če Pij XI. ne bo rešil sveta, razni Stalini in drugi kalini ga nikdar ne bodo.

Svet, ali ti to verjameš?

Ne!

In zakaj ne?

Glej, glej, da ne bo prepozno!

Dobro in poceni

kupite vsakovrstno oblačilno blago pri staroznani manufakturni trgovini

Janko Češnik

Ljubljana, Lingarjeva ulica 1.

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

o 60 letnik je postal vseučiliški profesor dr. Lambert Ehrlich. Na mnoga leta!

o Prvi slovenski rezervni major je postal znani naš prosvetni delavec, profesor Bitenc Mirko v Celju. Čestitamo!

DOMAČE NOVICE

d Prosvetna slavnost v Tomišlju v nedeljo 12. septembra je prav lepo uspela. Na dopoldanskem zborovanju je bilo do 2000 ljudi, popoldne pri telovadnem nastopu pa še več. Vsi so s tabora odhajali z najlepšimi vtisi.

d Prosvetni dom na Primskovem je blagoslovil ono nedeljo kranjski dekan Matija Skrbec. V lepem govoru je g. dekan položil na srce mladini, naj zvesto ohranja vero v Boga in naj bo disciplinirana in borbena.

d Tridesetletnica obstoja in dela je praznovalo ono nedeljo Prosvetno društvo v Dražgošah. Na taboru sta govorila župnik Hiti in dr. Miloš Stare. Popoldne je bila v Prosvetnem domu lepa akademija, pri kateri so nastopili z vajami fantovski in dekliški odseki. Ljudje pa so zatrjevali: »Tako lepega dneva v Dražgošah že dolgo ni bilo.«

d Gobji sejem. Ljubljansko tržno nadzorstvo je oni dan raznim prekupčevalec zaplenilo do 200 kg suhih gob. S prekupčevanjem se pečajo razni tipi, ki sploh nimajo obrtnega dovoljenja za to. Trg je bil izredno natrpan s svežimi jurčki. Mnogo ljudi iz Gorenjske in Dolenjske je prineslo polne košare in koše. Prostor za gobe med semeniščem in škofijsko palačo je bil premajhen in so morali klopi postaviti celo ob stolni cerkvi. Ob začetku trga so bile cene višje, proti poldnevu je človek lahko kupil za malenkost lepe gobe. Brez pretiravanja pa lahko rečemo, da je bilo tisti dan na trgu nad 1000 kg gob.

d Sušak namesto Trsta. Glasilo čl. Zavoda za zunanjo trgovino piše, da bo imel izgon Židov iz Italije to posledico, da se Židje ne bodo več posluževali Trsta in drugih italijanskih pristanišč, temveč da bodo pošiljali svoje blago odslej skozi Sušak. Zlasti Lloyd Triestino je imel do sedaj mnogo

dobička od polniškega prometa med Palestino in vzhodno ter srednjo Evropo. Ta dobiček bo odslej odpadel.

d Do 5000 dijakov in dijakinj so letos vpisali na srednjih šolah v Ljubljani.

d Na vseh sarajevskih srednjih šolah so vpisali 6500 dijakov. V prvi razred se jih je vpisalo 1740. Kam bomo prišli?

d Dva in pol milijona hektolitrov vina so pridelali lansko leto jugoslovanski vinogradniki. Večina tega vina je šlo preko zime in letošnje pomladi v promet, le proti sredi leta je trgovina zastala. Če ta zastoj ne bi nastopil, bi bržkone zaloge vina ne zadostovale niti do nove trgatve. Pojenjavanju trgovine so krive visoke cene, kar je razumljivo ob dejstvu, da se cene dvignejo, čim zaloge pojenjujejo ter je povpraševanje še vedno veliko. Povprečno je ostalo doma še okrog 15% lanskega pridelka, pa še to je skoraj vse v rokah vinskih trgovcev.

d Čebelarški muzej bodo ustanovili v Sl. Brodu ter bo sestavni del tamošnjega mestnega muzeja.

d 25 paprik za 1 din prodajajo v Daruvarju, zaradi velikega dovoza paprike na trg.

d Z nepodpisanimi (anonimnimi) ovadbami v koži! Nepodpisane ovadbe, prijave in pritožbe pošiljajo razni ljudje tudi ljubljanskemu mestnemu poglavarstvu, zato pa mestno poglavarstvo opozarja, da se na nepodpisane dopise sploh ne ozira in da tudi ne bo oziralo. Vsak dopis mestnemu poglavarstvu mora pisec jasno in čitljivo podpisati in navesti tudi svoj natančen naslov, drugače gre dopis naravnost v kožo. — Tako je pravi!

d Za spremembe pri odmeri davka na poslovni promet se potegujejo sarajevski trgovci. Kakor znano, določa višino tega davka poseben davčni odbor. Trgovci pa pravijo, da ta davčni odbor nima zanesljivih in pravih podatkov o dejanskem zaslužku trgovcev. Da bo odmera bolj pravična, naj se davek na poslovni promet pobira odslej sproti pri uvozu blaga v mesto skupaj z odmero mestne trošarine. Sarajevski trgovci so to zahtevo poslali vsem trgovskim zbornicam v državi ter vsem trgovskim združenjem.

d Šolo ministrstva za telesno vzgojo so 16. septembra slovesno otvorili v Beogradu. V enoletni tečaj višje šole za telesno vzgojo so sprejeli 50 kandidatov.

d Pri zaprtju ali pa pri motnjah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode.

d Slinavka tudi med divjačino. Slinavka in parkljevka sta se začeli širiti tudi med bosansko divjačino. Zivnozdravniška postaja na planini Romaniji je ugotovila že več primerov obolenja na srnah. Zaradi tega je banska uprava odločila, da se lov s psi na srne, ki bi se moral pričeti že z današnjim dnem, odloži vse dotlej, dokler parkljevke in slinavke ne bodo popolnoma zatrli.

d 5500 kg težak zvon so ulili. Oni terek so ulili v Buhlovi livarni v Račah najtežji zvon, ki bo pel v Mariboru. Zvon, ki bo tehtal okrog 5500 kg, je namenjen za frančiškansko baziliko ter ga bodo namestili v severnem stolpu ob

Državna razredna loterija

Zrebanje I. razreda

12. oktobra 1938

Dobitki: 2.000.000 —	1.000.000 —
500.000 —	400.000 —
300.000 —	200.000 —

itd. v skupnem znesku

Din 64 milijonov in 991.000⁻

Cena srečkam za vsak razred:

cela Din 200 ⁻	polovica Din 100 ⁻	četrtina Din 50 ⁻
------------------------------	----------------------------------	---------------------------------

Izplačevanje dobitkov takoj in brez odbitkov! Poznano solidno, strokov. in diskretno poslovanje!

Glavna kolektura državne razredne loterije

A. Reinl i Drug
Zagreb
Ulica 15 — Gajeva 8

Aleksandrovi cesti, kjer sedaj ni zvonov. Dosedaj je imela najtežji zvon mariborska stolnica. Ta tehta 3400 kg, novi frančiškanski ga bo tedaj za dobrih 2000 kg prekosil. Prejšnji največji frančiškanski zvon, ki so ga sneli za časa svetovne vojne, je tehtal 4400 kg. Novi zvon, ki so ga v terek ulili, je ostal ves teden v oklepu svojega modela, da se je ta velika snov polagoma ohladila.

d Vse tuje delavce so odpustili. Dalmatinske cementne tovarne so začele spet obratovati. Pisali smo že, da so delavci pred štirimi meseci stopili v stavko, ki se je z nekaj presledki nadaljevala prav do teh dni. Tovarne namreč niso izpolnile tistih pogojev, v katere so se zavezale, ko so prejele brezplačna zemljišča od občin, da bodo nam-

Buhlova livarna v Mariboru je ulila za frančiškansko cerkev v Mariboru zvon, ki je najtežji v Jugoslaviji. Težak je 6000 kg. Ulijanje zvona je trajalo samo 10 minut.

V Celju so blagoslovili nov Delavski dom.

reč sprejemale na delo samo domačine. Po dolgih razpravah in posredovanjih so morale tovarne odnehati, odpustiti vse tujce ter nastaviti same domačine. Od tedaj teče delo spel v običajnem tiru.

d Motorni vlak že vozi, a ne v Sloveniji. Redno železniško službo z motornimi vlaki so te dni vpeljali na progi Zagreb—Belgrad. Za sedaj vozita dve sestavi, ki ju je izdelala neka italijanska tovarna. Vlak vozi s povprečno brzino 135 kilometrov na uro, čeprav more doseči največjo brzino 145 kilometrov. Prvi vlak je vodil italijanski šofer. Poleg tega šoferja mora biti na stroju še pilot, ki javlja šoferju že naprej značaj proge ter ga opozarja na ovinke, koder je treba brzino zmanjšati, in na ravninske dele proge. Vlak je iz Zagreba prišel v Belgrad v 4 urah in petnajstih minutah.

d Sladkor za osladičev mošta oproščen državne trošarine. Da pomaga vinogradnikom po onih krajih, kjer grozdje zaradi izredno slabih vremenskih razmer ni moglo dovolj dozoreti, je ministrski svet predpisal uredbo, po kateri se sladkor za sladitev vinskega mošta oprošča državne trošarine. Po tej uredbi se odobrava za sladitev vinskega mošta v letu 1938. nabavka sladkorja brez državne, banovinske in občinske trošarine iz državnih sladkornih tovarn, in sicer največ 4 kg na vsakih 100 l vinskega mošta. Potrdilo za nabavo sladkorja bodo izdajala pristojna finančna ravnanstva pod pogojem, da kmetijski poročevalci potrdi na lastno odgovornost, da grozdje v dotičnem kraju ni moglo dovolj dozoreti zaradi izredno slabih vremenskih razmer, ali da je bilo zaradi neurja prezgodaj obrano. Finančna ravnanstva bodo dostavljala zaradi tega vsako prošnjo prej na ministrstvo in šele na zahtevo tega se bodo izdajala dovoljenja. Ali ne gre vse to preveč »okol? Žvota v aržet«?

d Še pri tobaku se kregaje za enakopravnost. Sadilci tobaka v Dalmaciji zahtevajo višje odkupne cene za svoj tobak ali z drugimi besedami povedano, zahtevajo naj se za določanje dalmatinskega tobaka uporabi ista kakovostna razpredelnica, kakor jo monopolna uprava uporablja za južnosrbski in hercegovski tobak. Pravijo, da je dalmatinski tobak vsaj iste kakovosti kakor

Sadno trgovino je treba postaviti na zdravo podlago

Predlog Kmetijske zbornice za spremembo uredbe o kontroli sadja

Na Kmetijsko zbornico prihajajo pritožbe kmetov-sadjarjev, da jih trgovci, ki kupujejo od njih sadje za izvoz, izrabljajo in odirajo. Dogaja se namreč sledeče:

Trgovce se pogodi s kmetom za dobavo jabolk določene vrste in kakovosti po vnaprej dogovorjeni ceni. Kmet se drži pogodbe, svoja jabolka skrbno prebere in sortira. Vse to ga seveda stane mnogo časa in truda, pa tudi denarja. Ko jih pa pripelje trgovcu in misli, da bo za skrbno pripravljeno blago brez nadaljnega prejel določeno ceno, se pa trgovec kar na lepem zmisli, da sadje ne odgovarja dogovoru ter skuša tako izpodbiti pogojeno ceno.

Kmetu ne preostane drugega kot to, da odpelje sadje nazaj domov, kar je seveda zopet zvezano s stroški, ali pa da pristane na znižano ceno. Tako trgovci pritiskajo na kmeta, da mu sadje proda poceni, ki jo ima sadje slabše kakovosti, izvozi ga pa sam kot sadje boljše kakovosti, namreč kot tako, za kakršno sta se s kmetom prvotno pogodila.

Tako postopanje izvoznikov sadja s kmeti je popolnoma protizakonito in kaznjivo.

Sadjar ima pravno dve možnosti, da se zavaruje proti takemu izkoriščanju: 1. da se obrne na sodišče in zahteva od njega raz-

sodbo, ali pa: 2. da se pri kupoprodajni pogodbi dogovori s trgovcem, kdo bo v primeru spora razsodil, če blago odgovarja dogovoru.

Obe ti dve sredstvi pa kmetu ne pomagata prav dosti, ker je on navadno gmošna šibkejši od trgovca in mnogokrat od njega tudi gospodarske odvisen, zraven tega pa tudi ne v pravdi tako spreten kot trgovec.

Kmetijska zbornica je že začela zbirati o stvari točnejše podatke ter pokrenila akcijo pri kr. banski upravi in ministrstvu, da se uredba o kontroli sadja za izvoz izpopolni tako, da bodo z njo zaščiteni tudi interesi kmetov.

Izpopolnjena uredba bo določala obvezno razsodišče, ki bo v primeru spora ugotavljalo, ali sadje odgovarja dogovoru ali ne.

Kmetje naj vse primere, ko jih izvozniki na take in podobne načine izkoriščajo, javijo Kmetijski zbornici, da bo lahko trgovskemu ministrstvu predlagala, da takim trgovcem vzame izvozno dovoljenje.

Kmete pa opozarjamo, da naj bodo solidni in naj se vedno točno drže dogovora ter naj dostavljajo trgovcu le tako blago, za kakršnega so se pogodili. Le v tem primeru, če so sami poštenji, lahko zahtevajo poštenosti tudi od trgovca.

južnosrbski, če ne celo boljši. Obenem zahtevajo tudi dovoljenje za nasaditev večjega števila stebelc, zakaj večina dalmatinskih kmetov živi izključno od tobaka. »Enakopravnost je za gotove ljudi menda še bolj strašna beseda, kot — »samouprava«.

d S predpravicami je lahko delati. Belgrajski sejem je ono nedeljo obiskalo nad 24.000 ljudi. Nič čudnega, če vemo, da je Belgrad veliko mesto, ki ima s svojo okolico okrog 350.000 prebivalcev ter uživa njegov velesejem razne predpravitve in posebne ugodnosti, ki jih druge podobne naprave izven Belgrada ne dobe. Velesejem ima vsa

poslopja zidana, a večji del prostora so vzeli zelo lepi paviljoni tujih držav, kakor Francije, Italije, Romunije, Turčije, Grčije in drugih.

d Jugoslavija prva med obdonavskimi državami. Od vseh obdonavskih držav bo Jugoslavija letos imela najboljši in največji pridelek koruze. Seveda prednjačijo pred vsemi pokrajinami Bačka, Banat, Slavonija in Srem. V ostalih sosednjih državah je odličen pridelek preprečila huda suša. Na svetovnem tržišču koruze pa prevladuje Argentina in Združene države, zlasti zadnje zaradi slabšega lanskega pridelka v Argentini.

d Dvajset let je preteklo 15. septembra, odkar je srbska vojska s pomočjo Francozov in njihovega topništva prodrla na solunskem bojišču skupno nemško-bolgarsko fronto. Največja bitka se je bila na Kajmakčalanu. S to bitko, odnosno s porazom zavezniških čet, je bil dan znak za končanje svetovne vojne. Srbska vojska je s Francozi vred takrat obdržala vse svoje postojanke in začela nato, čim se je odpočila, arditno napadati sovražnika ter ga goniti iz Srbije. Glavno poveljstvo nad zavezniškimi četami je imel francoski maršal, sedanjí vojvoda jugoslov. vojske, Franchet d'Esperey.

d Še višjih cen pričakujejo. Ze okrog 11.000 vagonov letošnje pšenice je odkupila Privilegirana izvoznika družba od pridelovalcev. Povprečno odkupi družba dnevno po sto vagonov. Zanimivo pa je, da kmetje ne hite prodajati pšenice, očitno zato, ker čakajo, da se bodo cene še dvignile, ter računajo pri tem na mednarodno napetost, ki se lahko izcimi v vojno. Vsi veliki vojvodinski in slavonski

V tvornici za dušik je eksplodiral kisik

Dne 14. septembra ob pol 11 dopoldne je odmevala po Rušah pri Mariboru silovita eksplozija v smeri od tvornice za dušik, da so se tresle hiše dober kilometer na okrog. Eksplozija se je dogodila v tvornici za dušik in sicer v oddelku za polnjenje jeklenih valjev s kisikom. Ruška tovarna proizvaja razne kemične izdelke, med njimi tudi kisik, katerega razpošilja v velikih jeklenih valjih, v katerih je kisik stisnjen pod pritiskom 300 atmosfer. Eksplozija je spravila vso tvornico na noge ter je izzvala silovito razburjenje, saj je pritisk zraka strl vse žipe na oknih tovarne in na okoliških poslopih. Uradniki in delavci so pohiteli proti prizadetemu oddelku, kjer se jim je nudil strahovit prizor. Nad celicami, v katerih se polnijo valji s kisikom, je bila dvignjena pločevinasta streha, zidovje, ki je obstajalo iz betonskih, s travverzami ojačenih sten, pa je eksplozija čisto razgnala ter močne jeklene traverze vpognila, kakor da so iz

mehkega svinca. Med temi ruševinami sta v notranjosti ležali telesi dveh delavcev, ki sta bila zaposlena pri polnitvi kisika iz kompresorja v valje. Enega od nesrečnejev je eksplozija raztrgala na drobne kose, tako da so morali posamezne ude in dele mesa pobirati okrog med ruševinami ter so bili nekateri prilepljeni celo ob strop, drugi delavci pa je bil še pri življenju, pa ves oblit s krvjo in ves v eni rani. Nesrečnej, ki ga je raztrgalo na kose, je bil 41 letni delavec Ivan Strnad, oženjen in oče treh nepreskrbljenih otrok, njegov ranjeni tovariš pa je 40 letni Hinko Dittmajer, oženjen, pa brez otrok. Oba sta doma iz Ruš. Dittmajerja so mariborski reševalci, katere so poklicali telefonično v Ruše, nemudoma prepljali v bolnišnico v Maribor, kjer so ugotovili, da ima zlomljeno roko in nogo ter vse polno ran od drobcev jeklene valja. V bolnišnici je podlegel hudim poškodbam tudi Dittmajer.

VINA prvovrstna, po najugodnejših cenah kupite pri CENTRALNI VINARNI v Ljubljani

ski mihi so se z žitom že oskrbeli v velikanskih množinah. Vse pa kaže, da bodo cene pšenice začele padati, ker so se znižale na vseh večjih svetovnih žitnih borzah.

d Če se narava poigra. Posestniku Pavlu Svetlini v Guštanju je ovca povrgla čudno jagnje z osmimi nogami, štirimi sprednjimi in štirimi zadnjimi, ki so tako razporejene, da je glava v sredini. Glava ima 4 ušesa in tri oči. Pri raztelesenju so našli v eni prsni votlini dvoje src in dvoje pljuč. Ovca je ostala popolnoma zdrava, jagnje pa je seveda prišlo mrtvo na svet.

d Za vlagatelje kočevske »Mestne hranilnice«. Okrožno sodišče v Novem mestu je v pravni stvari tožečih strank Stimec Franciške, delavke v Turkah pri Kuželju ob Kolpi, Tanke Magdalene, služkinje v Cvišlerjih pri Kočevju, in Hutterja Janeza, prevzitarja v Livoldu pri Kočevju, proti toženim strankam dr. Romu Richardu, odvetniku, Ganslmayerju Robertu, trgovcu in posestniku, Betrijaniju Božidarju, bivšemu okrajnemu šolskemu nadzorniku, Erkerju Rajmundu, posestniku in gostilničarju, in Kressetu Alojziju, posestniku in veletrgovcu, zaradi izplačila Stimec Franciški 13.662, Tanke Magdaleni 13.866,55 in Hutterju Janezu 48.705 dinarjev, razsodilo, da je vseh pet gori imenovanih obtožencev nerazdelno dolžno plačati tožečim strankam gori razglašene zneske s 4% obresti od 1. januarja 1937 dalje in to proti izročitvi hranilnih knjižic »Mestne hranilnice kočevske«, ter jim povrniti pravne stroške, ki so pri prvotožnici Stimec Franciški odmerjeni na 10.708,90 din, pri drugotožnici Tanke Magdaleni na 8833 din in pri tretjetožniku na 5473 din, in sicer vse v 15 dneh pod izvršbo. — Kakor torej iz predmetne sodbe sledi, se približujemo časom, ko bodo krivci poloma »Mestne hranilnice« razkrinkani.

d Osebam, ki se ne morejo zadostno kretati, pa trpe vsled tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo zelo dobre uspehe. Zato uživajte dnevno po eno čašo »Franz-Josefove« grenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku.

Ogl. reg. S. br. 53174/35.

d Zanimiv meč so našli v Pančevu. Ko so kopali temelje za novo hišo, so odkrili zarjaveli kos železa, ki je bil podoben meču. Čim so odstranili rjo, so se pojavila neka imena grofov, baronov in drugih plavokrvnih ljudi. Spodaj pa je bilo pripisano, da krvnik prosi

Pri delu

se prav lahko prehladite, a mnogokrat nastane iz »brez-pomembnega« prehlada resna

in dolgotrajna bolezen. Vzemite zaradi tega že pri prvih znakih bolezni svetovno znano

ASPIRIN

TABLETE Z BAYER-JEVIM KRIŽEM.

Oglas reg. pod S. br. 437 od 10. I. 1934.

Boga, naj se usmili duš vseh tistih, ki jim je on kot krvnik odsekal glavo. Očividno je bil to krvnikov meč, s katerim je sekal glave neposlušnim plemenitašem v času ogrske zasedbe Beograda v srednjem ali v začetku novega veka.

d Tolpa s 55 velikimi vlomi prijeta. Razbojniško tolpo, katere člani so morali priseči zvestobo svojemu poglavarju, so nedavno prijeli pri Sv. Barbari v Haložah. Tolpa je imela deset članov, vodil jo je pa Franc Habuna, ki se je pred dvajsetimi leti vrnil iz Amerike in se takoj lotil organiziranja roparske tolpe. Največ članov je nabral v Hrvatskem Zagorju. Član, ki se prisege ni držal, je bil strogo kaznovan ali celo ubit. Tolpa je imela v teku svojega delovanja na vesti kakih 55 velikih vlovov in tatvin.

d Ker jih preveč gladijo. Neki duhovnik se je oni terek napolnil k Sveti Katarini nad Medvodami obiskat odnotnega župnika, svojega prijatelja. Z brevirjem v roki se je dvignil že visoko v hrib, ko sta ga na samotni poti v gozdu pričakala dva človeka, stara od 20 do 30 let. Planila sta nanj in ga podrla na tla. Ker se gospod ni branil, sta mu hladnokrvno

iz žepov pobrala srebrno uro z verižico, denarnico s 85 din in listnico. Ta je bila sicer debelejša, navidez napolnjena z bankovci, ni pa bilo v njej nikakega denarja. Odvzela sta mu tudi — zavojček bonbonov. Sicer sta se »obzirno« obnašala: nista ga udarila; vrnila sta mu vse legitimacije, pisma in druge papirje; tudi denarnico z enim dinarjem drobiža sta mu dala nazaj; vse drugo sta mu pustila, le za denar jima je bilo in za srebrnino. Tudi brevir sta preiskala; ko v njem nista našla bankovcev, sta ga vrnila z vsemi podobnicami vred. Zbežala sta v smeri proti Toškemu čelu.

d Dve leti težke ječe je dobil samski delavec 43 letni Janez Novak iz Jarš, ker je zažgal kozolec posestnici-vdovi Ivani Semrajčevi. Novak požiga sicer ni priznal, je pa sodbo mirno sprejel z izgovorom, da ima slab spomin, ker je bil na bojišču med svetovno vojno ustreljen v glavo.

d Proti sedmi božji postavi. Posestnik Franc Kranjc iz Male Mislinje pri Mariboru je opazil, da mu izginja iz gozda les. Zadevo je zasledoval ter je ugotovil, da mu prodaja les njegov lastni hlapec. Ta je služil Kranjcu pet let ter je užival popolno gospodarjevo zaupanje, katerega pa je izrabil, da je prodal iz gozda 282 debelih smrekovih dreves. Kranjc ima okoli 4000 din škode.

d Tudi mazaču se včasih posreči. Kmet Jovan Brkič v Glini na Hrvaškem je pred letom začel izgubljati vid, dokler ni popolnoma oslepel. Iskal je pomoči v zagrebški bolnišnici, vendar brez uspeha. Lotil se je tudi zdravljenja na priporočilo raznih mazačev, dokler ni šel slednjič k znanemu mazaču v Budimirovih Milanu Korelcu. Od tam se je vrnil spet z zdravimi očmi. Kaj so je prav za prav zgodilo, nihče ne ve. Zdravniki bodo kmeta temeljito pregledali in povedali svoje mnenje, ki pa za mazača, čisto umevno, ne bo ugodno.

d Licenciranje bikov za območje mesta Celja bo v četrtek, dne 13. oktobra, ob 8 na sejmišču v Celju. K licenciranju je prignati vse nad 15 mesecev stare bike, ne glede na to, ali je bik določen za plemo ali ne. Priženejo se naj tudi mlajši bikci zaradi določitve eventualne bodoče sposobnosti za plemo. Kdor se ne od-

Slovaki so podali Čehom bratsko roko

Med češko vlado in med vodstvom slovaške ljudske stranke je prišlo oni dan do zgodovinskega preobrata. Zastopstvo slovaške ljudske stranke, ki edina od opozicijskih skupin ni poslala nobene spomenice angleškemu posredniku Runcimanu in sploh ni imela z njim nikakih stikov, je bilo sprejeto pri predsedniku republike dr. Benešu, kateremu je izročilo spomenico z zahtevami Slovakov. Odpoklanstvo Slovakov je vodil dr. Tiso. Predsednik je vse štiri člane odpoklanstva pridržal na kosilu, kar je vzbudilo v čeških krogih ogromno presenečenje. Med razgovori s predsednikom dr. Benešem je prišlo do razčiščenja vseh spornih vprašanj, ki so do sedaj ustvarjala napeto razmerje med slovaško opozicijo in med Čehi. Predsednik dr. Beneš je Slovakom slovesno obljubil, da bo vlada

čim prej izpolnila vse njihove upravičene zahteve, slovaško zastopstvo pa je predsedniku sporočilo, da je slovaška ljudska stranka zaradi nevarnosti, v kateri je država, pretrgala vse zveze, ki jih je z drugimi opozicijskimi skupinami vred vzdrževala s sudetsko stranko. Zaradi nevarnega položaja je slovaška stranka pripravljena stopiti v vlado, če Čehi izpolnijo najvažnejše zahteve takoj. Slovaška ljudska stranka je sprejela tudi nalogo, da olajša sporazum med vlado ter med madžarsko in poljsko manjšino. — Če bodo Čehi obljubo držali in res postopali v bodoče s slovaškim narodom kot popolnoma enakopravnim bratom — kar za enkrat še dvomimo — je bilo kosilo pri drž. predsedniku Benešu zgodovinski dogodek, ki se ga tudi mi iskreno veselimo.

zove razglasu, mu bo licencirala bika na domu posebna komisija na njegove stroške. Za prav dobre bika, ki so bili tudi pri lanskem licenciranju odlično ocenjeni, bo občina iz razpoložljivih sredstev prispevala vzdrževalno nagrado. Lastniki rodovniških ali subvencioniranih bikov naj prinesejo s seboj rodovniške podatke.

d Pa sta se jim le izmuznila. Ob svoj glavni dobiček bi skoraj prišla kmet Ivan Smoljanovič iz Požeških Sesvetov na Hrvaškem ter njegov tovariš brivec Jurij Morman, ki sta bila na četrtinko zadela v državni loteriji pol milijona dinarjev. Čim sta izvedela za svojo srečo, sta najela avtomobil in se odpeljala v Belgrad dvigniti denar. Med tem časom je po vsej bližini in daljni okolici zašumelo o velikem dobitku. Na povratku sta se pa spomnila na motorni vlak in si hotela privoščiti še to zabavo. To je bila tudi njuna sreča. Ko se je avtomobil brez njih vračal v domačo vas, so začeli iz zasede padati strelji, ki so razbili stekla. Roparji so se razočarani razbežali, ko so videli, da jim je žrtev in z njim vred dobiček ušel. Le izreden slučaj je torej rešil srečnima dobitnikoma denar in življenje.

d Kdor bi rad šel v večno mesto Rim in si ogledal tudi druge zanimive kraje (Trst, Benetke, Padovo, Milan, Genovo, Firence, Neapelj itd.) naj ne zamudi ugodne prilike od 22. do 30. oktobra, ko priredi »Družina božjega sveta« romarsko-izletno potovanje z brzovlakom po nižini ceni 680 din za osebo. Vpisovanje traja do 12. oktobra. Priglasite se takoj za brezplačna navodila z dopisnico na naslov: »Družina božjega sveta« Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

d Pri ženah, ki več let trpe na težki stolici, deluje vsakdanja uporaba naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zavžite zjutraj in zvečer po četrtinki kozarca, zelo uspešno. Tudi bolj občutljive pacientke radi jemljejo »Franz-Josefovo« vodo, ker se že v kratki dobi pokaže zelo prijeten učinek.

Ort. reg. S. br. 30474/33.

d Romanje na grob sv. Antona v Padovo, združeno z izletom v zanimive Benetke

in z obiskom Svete gore, Gorice, Trsta in bojišč ob Soči, bo od 8. do 10. oktobra. Najlepše, najzanimivejše in najcenejše jesensko romarsko-izletno potovanje. Cena 280 din za osebo; kdor pa gre samo do Gorice in Trsta pa 160 din. Ker je treba vsem obveznostim zadostiti do 30. septembra, naj vsakdo, ki je namenjen na to potovanje, takoj zahteva brezplačna navodila pri »Družini božjega sveta«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

IZ DOMAČE POLITIKE

p Nikdo naj ne izziva. Bele nogavice v Celju so čez noč izginile. Zaradi očitnih izzivanj nekaterih je prišlo zadnje dni skoraj do osebnega obračunavanja na celjskih ulicah in v celjskih lokalih. Zaradi česar je morala celjska policija več oseb poklicati na stražnico in jih opozoriti. To pohvalno delo celjske policije, da je napravila red in preprečila take spopade na ulicah, je vplivalo, da so čez noč izginile iz celjskih ulic bele nogavice. Mi imamo o zagrizenosti na obeh straneh — svoje mnenje.

p Kaznovano »Jutra«. Pred ljubljanskim sodiščem je bila oni dan razprava o tiskovni pravdi stavbenika Ogrina proti odgovornemu uredniku »Jutra«, ki ga je svoj čas napadlo kot podpredsednika trgovske zbornice in mu očitano, da je samolastno razdeljeval denar itd. Sodišče je odgovornega urednika »Jutra« obsodilo zaradi klevet na 300 din globe, oziroma v primeru neizterljivosti na pet dni zapora.

p Hijene. »Koroški Slovence« z dne 14. septembra piše med domačimi novicami pod naslovom »Barbarsko dejanje« o sledečem dogodku, ki se je zgodil na grobu voditelja koroških Slovencev V. Poljanca kmalu po pogrebu: »V noči na ponedeljek 5. septembra so neznanci zažgali vence in trakove na grobu župnika in prvoboritelja Vinka Poljanca. Ljudstvo, prihajajoče v jutro k osmini za pokojnim, je opazilo nečuvno dejanje in se glasno zgražalo. Na grobu so ostali osianki zgorelih vencev, trakov in šop-

Univerzitetni profesor dr. Lambert Ehrlich — 60 letnik.

kov. Zločinska roka se je pri podnem poslu očitno poslužila bencina, da zabriše sledi slovenske hvalečnosti rajnemu župniku.

p O dr. Mačkovih zasnovah. Na shodu pristašev JRZ v Pirotu je minister Cvetković povedal tudi tole: »Zadnje dni je bilo mnogo govora o sporazumu med ZO in dr. Mačkom. O političnih zasnovah dr. Mačka je v naših srbijanskih krajih prav malo znane. Stališče dr. Mačka je jasno in določeno in mu ni treba pojasniti. Dr. Maček zahteva neodvisno Hrvatsko v mejah te države, ki bo neodvisno in samostojno odločala v svojih osnovnih vprašanih gospodarskega in političnega značaja. Dr. Maček hoče danes to državo razdeliti na Hrvatsko, Srbijo in Slovenijo. Toda so še druge stvari, ki so v tem pogledu še strašnejše in hujše. To je način, ki ga dr. Maček sporazumno z Združenjo opozicijo predlaga za uresničenje te svoje politične zasnove. Imeli smo priložnost — je rekel minister Cvetković — ta sporazum prebrati. V njem vidimo tale osnovna določila: razpust narodne skupščine, ukinitve ustave, začasna upravna ureditev do ustavotvorne narodne skupščine in nazadnje sestanek ustavotvorne skupščine brez določenega programa.

p Za predsednika sedanjega zasedanja Zveze narodov je bil izvoljen predsednik irske vlade de Valera. Jugoslovansko zastopstvo na tem zasedanju vodi ljubljanski vseučiliški profesor, bivši minister dr. Andrej Gosar.

NESREČE

n Velika avtomobilska nesreča ob Savi. Dne 14. septembra v ponočnih urah se je na oni strani Save, nekako v sredi med postajama Blanca in Rajhenburg, zgodila velika avtomobilska nesreča. Po cesti na kranjski strani ob Savi je vozil tovorni avtomobil, ki je iz Vojnika vozil les proti Krškem. Nasproti je privozil razkošni avtomobil, ki pa menda ni močnih žarometov ugasnil ter prižgal slabši luči, kakor veljajo cestno-polijska določila. Zaradi tega je bil šofer tovrnega avtomobila docela

B. Mussolini pozdravlja v Planini pri Raketu častnike naše vojske.

oslepljen. Ker se je šofer tovornega avtomobila v tisti bleščeči luči bal, da se ne bi zadela, se je preveč izognil v stran. Tisti hip pa je tovorni avtomobil že zdrčal v občestni jarek, kjer je obležal. Neznani avtomobilist, ki je vse nesreče kriv, je kratkomalo ponesrečenca pustil v jarku ter odpeljal. Šofer tovornega avtomobila je laže ranjen, njegov sopotnik pa je mrtev obležal v avtomobilu.

n Dvakrat jo je pičil. Zrtev nenavadne nesreče je postala 41 letna posestnica gospa Ana Urbas iz Slemenca pri Selnici ob Dravi. Na njivi jo je pri delu pičil modras, in sicer jo je veskalo razdražena kača, na katero je slučajno stopila, dvakrat v desno nogo. Prepeljali so jo takoj v mariborsko bolnišnico.

n Naenkrat mu je spodrsnilo. Banovina gradi v Skofji Loki ob obrežju Poljansčice od Puštalskega mostu do žage Hafnerja obrežni zid. Pri tem delu je zaposlenih več delavcev, med njimi tudi 66 letni Gašper Zevnik vulgo Savcev. Gašper iz Puštala pri Skofji Loki. Zevniku, ki je delal vrhu škarp, je naenkrat spodrsnilo, da je padel 2 in pol metra globoko na skale v strugo Poljansčice. Nihče ni mislil, da bo ta padeč imel zaup tako hude posledice. Zevnika so spravili demov. Poklicani zdravnik pa je ugotovil, da si je Zevnik zlomil pri padcu eno rebro ter je dobil tudi druge notranje poškodbe. Potolkel se je tudi na glavi ter ima več večjih prask po vsem životu.

n Slinjavska nadloga. Nad 2000 goved je v okolici Subotice zbolelo na slinavki. Bolezen se je pojavila že pred dvema mesecema v neki vasi, odkoder se je z neverjetno naglico razširila vse naokoli. Z naglo zdravniško pomočjo so rešili kmalu 1000 goved. Mislijo, da zaradi bolezni v Subotici ne bo do konca leta nobenega živinskega sejma, kar pomeni velikansko škodo ne samo za govedorejce, temveč tudi za mesto samo, ki bo zgubilo velike denarje na uvoznih takсах.

n Petrolejska svetilka se je razletela. Oni ponedeljek se je v Pečovniku pri Celju razletela petrolejska svetilka in hudo opekla po vsem telesu 32 letno umetniško slikarico Teodoro Schreiber.

n Sreča v nesreči. Oni večer je prihitel na mariborsko policijsko stražnico policijski pripravnik Anton Sikošek, ki je bil določen, da opravlja službo na železniškem mostu. Bil je ves pobit ter je pripovedoval o svoji čudežni rešitvi iz dveh smrtnih nevarnosti. Šel je po mostu, pa katerem se je neprestano premikala lokomotiva. Pot čez most vodi po trilih deskah. Nenadoma se je zlomila pod njim trhla deska ter je padel v odprtino na mostu. V zadnjem trenutku pa je že prisopihala lokomotiva ter ga z vso silo udarila, da je padel na rob mosta. Spet se je v zadnjem hipu le še rešil. Poškodbe, ki jih je dobil, pa niso smrtno nevarne.

n Z motornim kolesom v smrt. Te dni se je peljal s svojim prijateljem ptujski mehanik in trgovec Širec Franc proti Jursincem. Nesreča pa je hotela, da se je motorno kolo preobrnilo in sta oba padla. Njegov prijatelj, ki je krmaril, in Širec padel nanj, je ostal nepoškodovan, medtem ko je Širca nezavestnega brez vidnih ran moral pripeljati v bolnišnico. Tam so mu nudili vso pomoč, toda brez uspeha. Umrli je.

n Silna nevihta je divjala te dni nad Mariborom in okolico in je udarila strela tudi v gospodarsko poslopje posestnika Jakoba Glaserja pri Sv. Mafeti. Poslopje se je vžgalo ter

Ali ni to hujskanje?

Pred nekaj tedni je bila v najlepši vasi v skrajnem kotu Gorenjske na nedeljo popoldne tekna koscev, ki so jo priredili neki »društvenarji deklet in fantov kmetijskih«. Prišel je tudi neki gromovnik iz Ljubljane tujega imena in še bolj tuje miselnosti. — Govoril je nekolikim fantom in dekletom o kmetstvu in se postavil v pozo osvoboditelja z nekako sledečimi besedami: »Telesno smo vas osvobodili (mislil je kmete) že s krvjo, sedaj vas bomo pa še duševno.« — In glej ga, od koga bo ta tujeimenjak osvobajal — povedal je, da od tistih gospodov, ki uživajo čez teden vaše žulje, v nedeljo vas pa še

celo kolnejo.« Govoril je tako imenitno, da je vsem bilo jasno, da misli duhovnike! — Govor je tudi prevečala norčija do Cerkve. K sreči je samo malo število takih staršev, ki zaupajo takemu društvu svoje otroke. — Toda še ti naj bodo prepričani, da iz njih ne bodo postali ne pošteni fantje, ne poštena dekleta. Mržnja ni še nikoli vzgojila plemenitega človeka. Pa le plemenitih ljudi rabi naš slovenski narod, ki ga v veliki meri tvori kmečki stan! Če hočemo rasti, nam je potrebna krščanska plemenitost, ne komunistična ali liberalna miselnost.

je zgorelo z vsem orodjem, ki je bilo spravljeno v njem. Zgorelo je poleg drugega tudi 58 voz sena. Na pomoč sta prihiteli dve gasilski četi, ki pa nista nastopili z gašenjem, ker ni bilo nikjer vode. Čez nekaj časa so prihiteli na kraj požara tudi mariborski gasilci, ki so napeljali cevi 600 m daleč iz Pesnice. Škoda, ki jo je povzročila strela, znaša okoli 70.000 dinarjev.

n 800.000 kg olja in bencina je bilo v nevarnosti. Tvrdba Motor Oil, ki je last tovarnarja Gola iz Dravograda, ima v Mariboru ob Linhartovi ulici veliko skladišče raznega mineralnega olja in bencina. V njih ima tvrdba tudi posebno destilacijo za rafinerijo umetne nafte za bencin in plinska olja. V tej destilaciji je te dni od 8.15 nastala velika eksplozija. Stroj goni namreč elektrika. Zaradi kratkega stika se je verjetno vnel plin. Razlegla se je silovita eksplozija, ki je vrgla okna in vrata s svojih mest. V trenutku pa je že požar zajel stroj. V tem poslopju je zaposlenih več delavcev, ki so takoj prihiteli gasiti. Začeli so zajemati vodo iz hidranta, kar pa se je izkazalo za nes pametno, kajti ogenj je začel divjati še huje, ker so vodo prilivali bencinu. Naposled so prihiteli gasilci iz Maribora pod vodstvom Krambergerja ter začeli gasiti z umetno peno. S tem načinom gašenja je bila nevarnost takoj odstranjena, kajti ogenj je takoj prenehal. Na pomoč so prihiteli tudi gasilci iz železniške delavnice

pod vodstvom poveljnika Alfonza Kesslerja, ki so pripeljali s seboj najmodernejšo pripravo za gašenje s peno. Že so prispeli tudi gasilci iz Studenca, ki pa niso stopili v akcijo, ker je bil ogenj še prej pogasjen. Vse gašenje je trajalo okoli pol ure. Škode je okrog 20.000 din. K sreči so bili ti tovarniški prostori močno zavarovani z betonsko streho, tako da se ogenj ni mogel razširiti še na bližnja skladišča, v katerih ima tvrdba spravljeno okoli 800.000 kg olja in bencina. Če bi ogenj zajel tudi to skladišče, bi bila eksplozija strašna, posebno še zato, ker so v neposredni bližini tudi tekstilna poslopja tvrde Zelenko in Co.

n S kolesom je zadel na ljubljanski ulici v tovarni avto delavec Jožef Hren, mizarski pomočnik v Stanežicah pri Št. Vidu nad Ljubljano. V bolnišnici se Hren sploh ni zavedel in je podlegel poškodbam.

n Nalezljiva griža se je pojavila v velikem obsegu v dolnjelendavskem okraju, zlasti v vaseh, Dolina, Petešovec in Dolga vas. Oblasti so izdale potrebne ukrepe, da se bolezen ne bi razširila še naprej. Bolnišnica v Dolnji Lendavi je prepolna bolnikov, da so morali nekatere odpredati v bolnišnico v Čakovec.

n Pet mrtvih in 36 ranjenih. Ono sredo okoli treh popoldne se je pri železniški postaji Ovcarska Banja zgodila velika železniška nesreča. Brzi vlak, ki je vozil iz Beograda proti Sarajevu, bi se moral na tej postaji križati z

Dežnik v škaflici — izum Slovence

Iznajdljivost naših ljudi je pogosto obdovanja vredna in pogosto naši ljudje rešijo kakšno vprašanje, s katerimi si drugi narodi dolgo belijo glave. Tako vprašanje je bilo zadnja leta na precepu tudi vprašanje zločivega dežnika, takšnega, ki ga more človek nositi v žepu. Znani iznajditelj gosp. Lujo Pongrac, čigar dvoje iznajdb smo že opisali v našem listu, je dosegel na toetošnjem velesejmu polno in dejansko priznanje. Razstavil je namreč svojo zadnjo iznajdbo, to je zločljiv dežnik, medtem ko je bila na pomladanskem velesejmu razstavljena njegova prejšnja iznajdba, to je zločljivi šotor. Enako, kakor so se za zločljivi šotor zanimali organizacije in ustanove, kakor skavti, telovadna in turistična društva poleg posameznikov, prav tako zanimanje je novi zločljivi dežnik Pongrac zbudil naravnost ogromno zanimanje.

Pred stavbo, kjer so bili razstavljeni vzorci teh dežnikov, se je tlo neprestano ljudje, kjer so jim iznajditelj in njegovi ljudje razkazovali, kako je ravnati s tem dežnikom.

Videli smo, da je to prav preprosto: dežnik je zaprt v mali škaflici, ki jo je treba odpreti, potegniti ven in rahel pritisk, pa je že dežnik razpet. Prav tako je preprosto dežnik zopet nazaj spraviti v škaflico in spraviti v žep ali v damsko torbico, bodisi tudi v uarnik ali košaro. Značilno je, da so se za ta dežnik najbolj zanimali lovci, turisti in tisti, ki mnogo potujejo peš. Nekateri teh so tudi predlagali iznajditelju nekatere spremembe, ki so prav lahko izvedljive. Zanimanje za ta dežnik, bodisi damski ali moški, je bilo tako veliko, da so ga morali na velesejmu najmanj 2000 do 3000 krat razkazati, odpreti in zapreti. Iznajditelj je dobil že na velesejmu dobre ponudbe iz Amerike, Nemčije in iz drugih deset držav, naj odstopi patent. Iznajditelj pripravlja sedaj svojo izdelovalnico tega dežnika: Dežnik bo izdeloval v Ljubljani, in sicer izključno s pomočjo domačih obrtnikov. Kdor bi se še zanimal za ta dežnik, naj se obrne na iznajditelja, ki stanuje v Ljubljani, Gradisce 13.

mešanec, ki je vozil proti postaji iz Sarajeva. Brzec pa ni čakal križanja, marveč je vozil ker naprej ter se zunaj postaje z vso silo zalel v mešani vlak. Pri mešanju je razbita lokomotiva in pet vagonov. Od potnikov mešane vlaka jih je pet mrtvih, med njimi en sprevoznik. Ranjenih pa je 36. Te so prepeljali v bolnišnico, kakor hitro je prišla pomoč iz Čačka, Užice in Sarajeva.

n Z vrha visoke skladovalnice ja padel. Te dni se je v Kotnikovi tovarni na Bledu zgodila 22 letnemu delavcu Merlaku Jožetu iz Vrhnike zelo huda nesreča. Padel je z vrha visoke skladovalnice tako nesrečno na tla, da si je zlomil roko in nogo, ključnico in hrbtenico.

n Prste ji je odrezale. V litografiji Čemažar v Ljubljani je 15 letna Nada Januš pri delu porinila po neprevidezni roko v stroj tako, da ji je odrezalo prste. Poškodovanka se je morala zateči v bolnišnico, kjer so ji en prst prišli nazaj, drugega pa sploh ni bilo mogoče najti.

n Kolesar je trčil v diplomatski avto. Ono nedeljo zjutraj nekoliko pred osmo se je peljal 26 letni posestniški sin Franc Kalan iz Škofje Loke s kolesom na Brezje. Nedaleč od Podbrezja je prehitel po levi strani ceste voz, nato pa je nadaljeval pot. Vozil je s precejšnjo brzino, ker pa je bila tam cesta nekoliko nagnjena, ni opazil nasproti prihajajočega avtomobila. Šele, ko se je znašel tik pred avtomobilom, ga je opazil in se zmedel ter treščil s tako silo vanj, da je zdrobil šipo pred volanom. Pri tem silnem sunku je kolesar dobil na glavi in vratu tako hude poškodbe, da je nezavesten padel ves oblit s krvjo. Šofer diplomatskega vozila je avtomobil ustavil, naložil nanj ponesrečenca in ga odpeljal v Kranj k zdravniku. Zdravnik je nudil Kalanu prvo pomoč. Šofer je nato odpeljal ponesrečenca v Škofjo Loko na Kalanov dom.

n Truplo je našla v potoku. V Podgorju je utonil v potoku Suhodolnici 2 letni Franček Kotnik. Njegova mati ga je vzela s seboj na travnik, na katrem je sušila otavo. Franček se je igral, mati pa je obračala krmo. Naenkrat je pogrešila otroka. Iskala in klicala ga je, pa se ni odzval. V zli slutnji je pohitela k Suhodolnici ter je našla kakih 30 m naprej od mesta, kjer se je otrok igral, njegovo truplo v potoku. Voda ga je zanesla h grabljam Greinove žage. Mati je otroka hitro dvignila iz vode ter ga skušala obuditi v življenje, pa so njeni naporji zaman.

n Vlak ga je vrgel v živo mejo. Dne 15. septembra okrog poldne je peljal 68 letni Savine Franc, klobučar v Radečah, s svojo hčerko Anico južno delavcem na polje, kjer so kopali krompir. Vprav, ko je zavozil na poljsko pot med Radečami in Loko pod Armanovo hišo, je privozil tovorni vlak in zadel zadnji del voza, ki je ravno peljal čez železniško progo, ga potegnil s seboj in zdrobil. Konj se je odtrgal in zbežal, Savince pa je vlak nekaj časa vlekel s seboj in ga vrgel v živo mejo, kjer je nezavesten obležal ves oblit s krvjo. Zlomljeni sta bili obe nogi in levo roko, lobanja pa je bila prebita. Savine je na domu podlegel poškodbam. — Anica pa je padla v loku na odbijače in obsedela tam v omotici. Ko se je vlak ustavil, se je zavedla, da se je zgodilo nekaj groznega. Takoj je vprašala, kje je oče, in je sama stekla proti kraju nesreče. Šele pozneje je začetila majhne bolečine, ki so jih ji zadale

RAZGLED PO SVETU

Mussolini v Sloveniji

V ponedeljek 18. septembra oprog 11 dopoldne je prispel voditelj italijanskega naroda v Kačjo vas pri Planini, ki leži na italijanskem ozemlju. Tam je prekoračil mejo in s svojim spremstvom stopil na naša tla, kjer ga je pozdravil ban dr. Marko Natlačen v slovenskem in italijanskem jeziku. Pri sprejemu je bil med drugimi odličniki tudi poveljnik dravske divizijske oblasti general Lukič. Slovenka v narodni noši je izročila predsedniku italijanske vlade lep šopek cvetja. Mus-

solini se je v izbranih besedah zahvalil za lep sprejem in pohvalil naš vojaški oddelek, ki je bil postrojen voditelju italijanskega naroda v čast. V razgovoru z banom dr. Natlačenom je Mussolini izjavil tudi tole: »Vedno bom ostali vaši prijatelji. To je moja volja. To, kar rečem, tudi držim, ker takšna je moja morala.« Neki Mussolinijev spremljevalec je izjavil časnikarjem, da je podobne narodne noše, kakor na jugoslovanski meji, videl tudi pri sprejemu g. Mussolinija v Trstu...

Velesile so pustile Čehe na cedilu

Kaj je bilo v Londonu sklenjeno med angleškimi in francoskimi ministri, še vedno ni znano, ker je želja britanskih ministrov, da razgovori ne pridejo v javnost, da ne izkazuje neugodnih vtisov, preden bi bil sporazum sprejel od vseh prizadelih držav. Po povsem zanesljivih vseh bo češkoslovaško vprašanje rešeno na sledeči način: 1. Vsi oni okraji v Češkoslovaški, kjer so Nemci pri zadnjih občinskih volitvah v letošnjem letu dobili več kot 75 odstotkov, se smatrajo kot okraji, ki se želijo priključiti k Nemčiji. 2. Nova meja bo potegnjena tako, da bodo po močnosti vsi ti okraji priključeni rajhu. 3. Oni okraji, v katerih je za Nemce pri zadnjih občinskih volitvah bilo manj kot 75 odstotkov oddanih glasov, toda več kakor 50, dobijo avtonomno upravo, ki se lahko uredi po vzorcu švicarskih kantonov. 4. Zajamči se pravica samo-

opredelitve za one okraje, ki so po večjem delu nemški, toda se ne želijo priključiti k Nemčiji. 5. To kar velja za nemške okraje, velja tudi za okraje ostalih narodnostnih manjšin. 6. Nove meje Češkoslovaške bodo zajamčile vse sosednje države, poleg tega pa tudi Francija in Velika Britanija. 7. Češkoslovaška se mora odreči zvezam s sovjetsko Rusijo in Francijo, njen polčlaj pa ostane enak položaju Belgije. — Kako naj se vse to izvede, je zaenkrat tajnost, ki jo uradni krogi ne želijo izdati, dokler se vsi odločilni politični činitelj ne dogovorijo. — Češkoslovaško časopisje ta načrt odločno odklanja. Vrhovni poveljnik češkoslovaške armade je ponovno poudaril, da se bo raje boril, kakor pa, da bi dovolil glasovanje ali odstop Sudetov nemškemu »rajhu«.

ITALIJA

s Razno. V uradnem listu je izšel zakon o izgonu vseh tistih Židov iz Italije, ki so se priselili po 1. januarju 1919. Zakon je stopil v veljavo 12. t. m. Po tem zakonu morajo vsi Židje, ki so se preselili v Italijo 1. jan. 1919 ali pozneje, zapustiti Italijo najkasneje do 12. marca 1939. Zakonita določila veljajo tudi za italijansko Afriko in za italijanske posesti v Egejskem morju. — V bližini Bazovice v smeri proti Sežani je v preteklem mesecu nenadoma zažarelo nebo, da so prebivalci v Trstu in daleč naokoli mislili, da se je zopet pojavil severni sij. Kmalu za tem pa se je razširila vest, da je v bližini Bazovice pričelo goreti več vojaških poslopij, med njimi tudi smodnišnica, kar je povzročilo tako močno svetlobo. Vzrok tega požara ni znan, pravijo pa, da je v zvezi s stalnimi nevihtami in s tem združenimi strelami. — Cerkev sv. Antona nad Kobaridom so italijanske oblasti spremenile v grobnico italijanskih vojakov, ki so padli leta 1917 pri umiku italijanske fronte. — V soboto, 3. sept. je prispel v Trst novo imenovani tržaški škof msgr. A.

prasko, katere je dobila na desni nogi. Sama je takoj izjavila, da jo je sam angel varuh varoval na tej smrtni vožnji. Isto priznavajo tudi ljudje, ki so prizor videli, a so bili trdno prepričani, da je ne bodo več videli žive.

Santin. Ob njegovem prihodu je zvonilo po vseh cerkvah v mestu, medtem ko mu je bil prirejen na glavni postaji slovesen sprejem. Drugega dne je novi škof ob navzočnosti skoraj vse duhovščine daroval v stolnici svetega Justa pontifikalno mašo. V nedeljo, 11. t. m. pa je imel škof Santin slovesni vohod v stolnico v Kopru.

ČEŠKOSLOVAŠKA

s To in ono. Predsedstvo slovaške ljudske stranke je na svoji zadnji seji sprejelo ugotovitve, da praška vlada noče začeti z urejevanjem slovaškega vprašanja. — Sovjetski letalci in letala so baje že prišli na Češko, tako pišejo letonski listi. — Nemčija ni zaprla meje proti Češkoslovaški, izjavljajo v nemškem Berlinu. — Praški župan dr. Zenkl je izdal poziv na praško prebivalstvo, v katerem prosi Pražane, naj pokažejo ljubezen do domovine v teh težkih časih in dajo prostovoljne prispevske za državne obrambo. — Vse češkoslovaške politične stranke, ki podpirajo vlado, so imele seje, na katerih so ministri teh strank poročali poslancem o položaju. Poslanci so sprejeli sklepe, v katerih zagotavljajo vladi svojo podporo.

RUMUNIJA

s Sovjetska vojska ne bo smela preko Rumunije. Oni večer je bila v Bukarešti važna seja romunske vlade, na kateri so se razgovarjali o mednarodnem položaju ter raz-

pravljali o razgovorih, ki jih je v Zenevi imel zunanji minister Comnen s sovjetskimi zunanjimi komisarjem Litvinovim. Litvinov je hotel od Romunije za vsako ceno izsiliti dovoljenje za prehod ruske vojske čez romunsko ozemlje. Skušal je to doseči s sklicevanjem na člen 16 dogovora Zveze narodov, po katerem naj bi Romunija bila obvezana ta prehod dovoliti. Zahteval je, naj Romunija v ta namen določi 6 km širok hodnik čez svoje ozemlje, po katerem bi rdeča vojska šla na Češko. Vlada ni glede svojih sklepov dala nobenega poročila, pač pa trdijo iz poučenih virov, da so vsi ministri soglasno odklonili sovjetsko zahtevo, češ da bi prehod rdeče vojske čez romunsko ozemlje pomenil konec neodvisne romunske države.

DROBNE NOVICE

Parlament in senat je razpustil poljski predsednik republike; nove volitve 6. nov. **Mrja med Madžarsko in Češkoslovaško** je zaprta.

Japonska armada je zavzela na Kitajskem celo vrsto važnih utrdb.

Na Španskem se nadaljujejo hudi spopadi na reki Ebro.

Angleški kralj Jurij VI. je prekinil počitnice in se vrnil v London.

200.000 mož švicarskih rezervistov so poklicali pod orožje in poslali na mejo.

Krvave borbe so še vedno med angleškimi vojaki in arabskimi ustaši v Palestini.

Opojne pijače se točijo v Sloveniji na več ko 6000 krajih! V Sloveniji pride na 157 oseb ena gostilna in na 2800 oseb en žganjetoč! Prebivalstvo Slovenije (1.196.350 oseb) izda letno za opojne pijače nad 300 milijonov din!

V vsako hišo »Domoljuba«!

PODOMOVINI

Triletnica uspešnega dela

Dne 12. septembra 1938 je praznoval ban dravske banovine dr. Marko Natlačen triletnico, odkar je prevzel vodstvo slovenske banovine v svoje roke. Že je v bežnih črtah dolečil splošni program dela, ki ga je začel s že

večjo vneto izvrševati zadnja tri leta, ko je moral odločati kot najvišji predstavnik državne oblasti med nami o tako važnih vprašanjih. Vsa naša javnost si je edina v tem, da pomenjajo zadnja tri leta za nas Slovence v javnem življenju najbolj živahno dobo uspehov in napredka.

Naj omenimo le vso skrb bana dr. Natlačenega za napredek našega kmetijstva, kateremu je poleg nešteti podpor in pomoči v vseh panogah, ustvaril sodobno kmetijsko in gospodinsko šolstvo, v katerem se bo vzgajal naš kmečki naraščaj. Mogočno se je razmahnila elektrifikacija, ki je najbolj važna postavka za osamosvojitve našega gospodarstva in za povzdigo življenjskega standarda našega podeželja. Po 20 letih se uresničuje velika zamisel, ki jo je osnoval pokojni dr. Lampe. Veliko skrb je pokazal ban dr. Natlačen v zadnjih letih za industrijsko delavstvo, ki si je izvojevalo precejšnje gnotne in socialne ugodnosti. V mezdnih sporih je nastopal kot posredovalec in ob velikem stavkovnem gibanju tekstilnega delavstva v jeseni l. 1936 je dosegel s vojo tehtno besedo in razumevanjem obojestranskih zahtev, da se je hudi spor končal v mejah zakonitosti in v zadovoljstvo obeh nasprotujočih si strank. S pogumnim posojilom, ki ga je omogočila banovina našemu združenstvu, je pospešil poživitev in likvidnost združenstva, ki je toliko let liralo pod pritiskom krize v našem demarstvu.

Nad vse vidno pa je delo bana dr. Natlačenega na polju banovinskih javnih del, ki so v zadnjih treh letih dosegla višek, kakršnega

Limbarski:

Razdejanje

(Povest iz domačega življenja.)

»Ali veš, koliko je ura?« jo je vprašal nagajivo.

»Kaj mi mar ura! Polnoči je gotovo že minilo...«

»Hahahah!« se je pričel smejeti. Imel ga je le toliko, da je bil dobre volje.

»Zakaj se smeješ?« se je hudovala.

»Hahahah!« se je pričel smejeti. Imel ga je le toliko, da je bil dobre volje.

»Toliko pa še ni. Nikar me ne varaj!«

»Sonce bo vsak čas pogledalo iz gore...«

»Če ne bo luna...« je bleknila kljubujoče.

»Saj je še tema,« se je lovila po veži in prevračala lonce.

Mož jo je prijel za roko, da bi ji pomagal v sobo. Pa se mu je izvila in ječala: »Ti si kriv! Zaradi tebe sem takak!«

»Revica si!« je dejal pomilujoče. »Preveč si pogledala v kozarec...«

»Ako bi bil ti doma, bi ne bilo tega,« mu je oponostila.

»Kdo te je pa klical?« — Rožanc ji ni zametil. »In napila si se ti; jaz sem skoraj trezen.«

»Vajen si ga kot berač mraza... Sod bi moral postaviti zraven tebe...«

»Tebi pa tistega iz medicine...«

To jo je ujezilo. Začela ga je oštevat: »Vola si prodal, denar pa razmetal... Tako skrbiš za hišo... Mar so ti otroci!«

Prosil jo je, naj odneha, pa ni mirovala. Kar divjala je po veži in razmetavala orodje. Lonce so ropotali po tleh ter se spremenjali v črepinje.

Mož je moral resno nastopiti. »Mir!« je zarohnel ter jo prijel za roko, da je kar zajejala. Nato jo je potisnil v sobo in zaklenil vrata. Hudo mu je bilo, ker je moral tako ravnati. Doslej se še nista tako resno sporekla.

Pri Rožancu ni bilo zajtrka tisto jutro. Gospodinja se je znojila s postelje, ko je Rovišče že obsijalo sonce. Najprej se je pogledala v ogledalo. »Jej, ali sem res taka?« se je ustrašila svojega obraza. »Ali mi je škodovala jeza ali pijača?«

Po veži je bilo kakor na bojišču po končani bitki. Ko je pospravljala črepinje, jo je iznenadil oče. »Kaj sta pa imela?« je bil radoveden.

»Ali ste slišali?« je pobesila glavo.

»Menda je bilo že proti jutru... Takrat je najbrž šele prikolovratil... Prav si mu jih povedala!« jo je pohvalil. »Samo predolgo si molčala.«

»Odslej bo drugače!« je stesnila ustnice. S srca ji je padel kamen. Oče ni vedel, da se je tiral vrnila tudi ona. Vest jo je svarila, naj ne laže. Prvič, odkar je poročena, se ni zmenila za njene opomine.

»Ali je bil hudo pijan?« je zanimalo očeta.

»Pa kako!« se je zlagala. »Zato sem se znošila.«

Starcu je spremenilo barvo. »Koliko sem se trudil in mučil, ta pa razdira in pravi, da nikogar ni ne briga. Dolgove naj plačuje! Ne bom ga čakal na svetle čase!«

»Saj Svetlinu tudi nič ne plača,« je povedala skrivnostno.

»Teda zapisuje!« se je zdrznil ob tej novici.

»Daleč smo že, daleč... Propad! Razdejanje!« se je grabil za glavo. »Pa ga ni človeka, ki bi ga ustavil na poti v pogubo!«

»Če se pa ne zmeni za lepe opomine,« ga je tlačila v blato. »Zaman so prošnje in avarila — kakor bi metala bob v steno.«

»Ako ne odneha, mu bomo dali varuha. Sodišče ga mora proglasiti za zapraviljiveca.«

Za varuštvo se Ana ni preveč ogrevala. Sodišče bo iskalo dokazov pri sosedih, ki bodo držali s Tonetom.

»Taki pa menda niso!« ga je potrlo njeno mnenje. »Saj vendar vidijo, da res zanemarija gospodarstvo.«

»Pa ga bodo vendarle branili.« — Povedala je očetu, da ga nameravajo celo voliti za župana...

»No, še tega mu je treba!« je dejal zasmehujoče, ker novice ni vzel za resnico.

Pripovedovala mu je, kaj so izkuhali v nedeljo v gostilni. Tone bo izvoljen za župana in Svetlin mu bo pomagal.

Rožanc ni mogel verjeti. Več pameti je prišel Svetlinu, čeprav ga ni nikdar posebno čislal. Dodelil pa si je nekaj drugega: »Njegovega zeta lovijo na posebne limanice, ali pa ga imajo za bedaka...«

Hči je trdila, da so zadevo obravnavali resno. Tone se je upiral na vse kriplje, pa ga niso poslušali.

»Pa ti?« jo je gledal vprašujoče.

»Rekla sem, da se ne bodo z nami igrali. Pa ni dosti zalego. Nagajali so mi z županjo...«

»Teda vaju imajo za norca...«

»Kaj, mene?« se je logotila.

»Oha skupaj. Saj veš, da Tone ni za župana.«

»Svetlina bom ostela, da bo pomnil, kdaj je imel pametne ljudi za šalo...«

»Le daj ga!« jo je spodbujal. »Samo kaj žaljivega mu nikar ne reci, da te ne bo tiral pred sodišče.«

»Niš se ne bojte!« je rekla in hotela kar oditi. Nalazila pa se je premislila in odločila do večera. »Zdaj pa grem,« se je odpravila z namišljeno jezo, ko se je pričnela mračiti. Oče ni videl steklenice, ki jo je skrivala pod predpasnikom.

Vrnila se je vsa razburjena, ko se je že znojila. Moža, ki je pripravljaval večerjo, je napočila iz kuhinje. Našela mu je dolgo vrsto grehov, oče pa mu je nalagal pokoro. Seveda tudi mož ni molčal, vendar pa obeh ni mogel premagati. Preveč sta ga obdelovala.

Vihar se je poleglet, ko jima je Tone voščil lahko noč in za seboj zaloputnil vrata. Ana je nekaj časa še rogovillila, dokler ni omagala in bla počival. Iz njene sobe se je začelo nenavadno hropenje.

prebivalstvo še ne pomni. Posebej bi morali omeniti veliki načrt za sodebno uredbo banovinskih bolnišnic in začetek graditve belokranjskega in subokranjskega vodovoda. Poleg izboljšanja državnih cest se je na pobudo ban dr. Natlačena začela tudi uspešna modernizacija najvažnejših banovinskih cest, da ne omenjamo številnih melioracij in regulacij. No glede na vse veliksne stvarne potrebe, ki jih ima naša banovina, pa je ban dr. Natlačen s posebno ljubeznijo spremljal ves čas tudi vsa kulturna stremiljenja v banovini ter podpiral umetniško udejstvovanje. Ob zaključku uspešnega triletnega dela želimo, da bi še dolgo let vodil našo banovino v tej smeri v korist Slovencev in napredek vse države in pa, da bi se mu posrečilo v bodočem triletnju uvesti v življenje zlasti tole: Slovenija naj dobi v vseh panogah uradništvo slovenskega mišljenja; katoliški slovenski otroci pa prave katoliške šole in zavedno katoliško življenje in delujoče učiteljstvo!

Kako smo majhni

Tu pa tam obišče naše domovino kak Amerikane. V Ameriki se obloži z dolarji, je mahan preko luže v prelube domače kraje, da obišče svoje, večkrat pa tudi, da se pobaha, kako gre Amerikancem dobro.

Tudi k nam, v gorsko notranjsko vasico je prišel tak Amerikane in se je že vnaprej pobahal, da prej ne gre nazaj, dokler ne zabije sto jurjev.

Možakar je povabil vso vas na poirtijo in popivanje v vaško gostilno. Tu se je peklo, cvrlo, plesalo in popivalo. Precej časa so trajale take veselice. Sedaj pa je menda Amerikane zabil vseh 100 jurjev in se odpeljal spet preko luže. Tam se bo pobahal, kako je lačne domačine krmil in kako so se domačini plazili okrog njega, da je padla kaka kost od mize.

Pomislite krčanski ljudje, kako lepa vaslica je 100 jurjev! Koliko dobrega bi se naredilo s tem denarjem. Za dobrodelne namene pa niti pare. Kako bi bilo lepo, če bi tak človek daro-

val vsaj stotinko tega, kar je zapravil ljubljanski bolnišnici, da bi si kupila lepo posteljo, kjer bi bile našim bolnikom vsaj malo pomagano.

Sicer pa vemo, da vsi Amerikanci niso taki!

Iz raznih krajev

Smihel pri Novem mestu. V nedeljo popoldne smo pokopali na Potovrhu nesrečnega Jožeta Hrena, ki ga je v Ljubljani do smrti povozil avto. Bil je izredno marljiv in tih fant, ki je šel za zaslužkom — bil je mizarški pomočnik — zdama, a vrnil se je intev v svojo domačo vas. Nesrečni Hrenovi družini naše sožalje. — V nedeljo bo v Vel. Podljubnu slovesna blagoslovitev novega vodnjaka, ki je bil tej vasi tako zelo potreben. Večtedensko delo domačinov pod strokovnim vodstvom iz Ljubljane bo ta dan poplačano. Blagoslovitev bo izvršil domači g. župnik, udeležili pa se bodo te slovesnosti tudi gg. ministri dr. Kulovec, dr. Pirc za Higijenski zavod, domačin inž. Hrovat in še drugi prijatelji Podljubna in Ljubenske gorice.

Št. Jercelj za Dol. Dne 13. septembra je ob belem dnevu neznan vlamilec vdrl v hišo dveh revnih sestra ter odnesel vse vredne predmete, med drugim tudi mnogo perila in nov dekliški kroj, v skupni vrednosti 1400 din. Vsi deli perila so označeni s začetnimi črkami njih imen J. R. ali J. M. Prebivalstvo se svari pred nakupom. Pri delu je gotovo sodelovalo več oseb. Želja nas vseh je, da bi storilce čimprej prijeli.

Škofja Loka. Prebivalstvo Škofje Loke, Suhe, Lipice in okoliških krajev opozarjamo, da bo občina Škofja Loka v ponedeljek 19. sept. začela podirati stari most preko Selšice v Fužinsekem predmestju in bo na istem mestu zgradila nov lesen most. Ker se zasilen most ne bo gradil, bo cesta od ponedeljka dalje za ves promet zaprta do prekritja.

Trebeje. Na Vrhtrebnjem je na Vel. Šmaren umrl Gore Franc, po domače Kravcar, star 61 let. Zapustil je ženo in 8 nepreskrbljenih otrok. Pokojnik je bil velik trpin: 5 let je bil bolan, 2 leti pa popolnoma slep in nazadaje mu je noga gnala, tako da so kar živemu prali odgnili in odpadali. A vse je potrpežljivo in vdano v voljo božjo prenašal. Moč za to je prejemal iz sv. zakramentov, ki jih je večkrat prejemal. Bil je tudi rešen in vesten član apostolstva moč od začelke, dokler je mogel v cerkev. Lep zgled mo-

Slovenski dom

JE NAS CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM CITATELJEM TOPLO PRIPOROČA. MO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE NESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROCITI »SLOVENC« JE »SLOVENSKE DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PISITE NA DOPISNIKU UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ ŠTEVIL LISTA NA OGLED.

Škemu svet! Pokazal je to pogreb ob velikem številu, ki ni navada iz naših hribov, v cerkvi in na grobu so mu zapeli žalostinke. Gospod, daj mu večni mir!

Dobruš. Dne 16. septembra je začel obratovati nov nulin v Dobrušcu. Mlin je na plinski pogon in za svoj obrat ne zahteva mnogo ognja. Upamo, da bo ta obrat imel lep uspeh, kar je seveda želja vseh, ki so morali do sedaj voziti svoje žito v mlin v Žužemberk. Tako je zaključeno delo dveh večjih javnih zgradb, t. j. dovršen je nov Baragov dom in nov mlin mizarkega mojstra Slaka Alojzija. — Delo melioracije Dobruške doline je za leto zaključeno. Skupnega je sedaj ena tretjina vsega jarka. Delo se bo nadaljevalo prihodnje leto.

Dobrepolje. V torek 12. septembra je lesoobrtni in lutkarski tečaj, ki ima svoje prostore v ljudski šoli, poslal svoje igrače iz lesa in lutke iz blaga, na razstavo na svetovni kongres za varstvo otrok v Belgradu. Ta dva tečaja imata namen, da usposobijo naše fantje in dekleta v samostojnem izdelovanju raznih igrač. Tako bi se pri nas razvila dobičkasna domača obrt, slično kot jo imajo naši sosedi Ribničani. Tudi iz narodno-gospodarskih ozirov bi bilo to velike važnosti. Ker je banovina uvidela potrebo in korist teh dveh tečajev za naš kraj, je naknadno dovolila, da se oba tečaja še vršita dve leti. Vsi so hvalelni našemu duh. svetniku, da je organiziral ta dva koristna in potrebna tečaja. — V petek 16. septembra smo položili k večernemu počitku 54 letno posestnico g. Sporar Frančiška iz

»Pa se ji ni kaj primerilo?« je zaskrbelo očeta, ki je ostal pri peči. Obšlo so ga temne slutnje. Morda je v jezi kaj takega popila, da bi si kontala življenje? Ni prav, ako se je spozabila tako daleč! Zaradi otrok bi tega vendar ne smela storiti! Kakšno pohujšanje in sramota! Vzel je evelitko in šel po prstih v vežo. Vrata v njeno sobo so bila odprta od kraja. Stopil je pred prag in posvetil na postelj.

Anna je ležala oblečena na odeji z odprtimi ustni. Njeni razmršeni lasje so pričali, da je zaspała tako, kot se je zavalila. V steklenici na mizi je bilo še nekaj vina. — Oče je začutil duh po zaužitih pižli. Zgrabil se je za glavo.

»Pije...« Njegova hči, na katero je toliko zidal, leži pred njim — pijana... Sam se je prepričal; ako bi mu bil to povedal Tone, bi ga bil ozmerjal z lažnivcem. Kesal se je, ker je šel pogledat. Nikdar ne bo pozabil tega strašnega prizora.

»Revica, kam si šla?« je jo prišel milovati. »Ali boš še prišla nazaj, moja izgubljena hčerka? Kde te je pohujšal s tem ostudnim grehom? Bolje bi mu bilo, da bi se bil potopil s kamnom na vratu v morsko globlino.«

Rožane ni mogel videti pijanec. Še bolj se mu je gusila pijana ženaka. Nesrečen mož, ki ima takšno ženo; osobito otroci so vredni vsega pomilovanja. Ali ni škoda izgubljeni materi takega imena!

Vso noč je sedel na postelji v svoji sobici in preli skozí odprto okno. »Svetlin, to je tvoje delo! Vzeli si mi najdražje, kar sem imel na svetu. Ti boš kriv razdejanja!«

Anna se je izteznila proti jutru in vetala prej ko po navadi. Slasno je izpraznila steklenico, v kateri je bilo še nekaj vina ter jo skrila v posteljo pod blazino. Nato je obrisala mizo in pregrnila sobo.

Tone je prespal tisto noč na slami, ki se ga je še držala, ko je prišel v vežo. Tu sta se srečala z ženo in šla molče vsakebi. K zajutruku, ki je

bil že na mizi, sta ga poklicala otroka. Anna se mu je nekam sramežljivo umikala.

Oče se vse dopolne ni pokazal iz sobice. Hči mu je ponudila zajutrek pred vrati, a ni bilo odgovora. »Ali ste bolni?« je stopila slednjič k njegovi postelji.

»Nisem!« je zagodel ter se obrnil proč v steno. »Ali ste jezni?« ga je vprašala brez nekega časa. »Pa žalosten,« je odvrnil z jokavim glasom. »Ali si že prebotala?«

Hči je prebledela. Oče je opazil steklenico... Nekaj jo je sunilo v prsi, da se je skoraj epotekla. Zdrnila je na kolena, še, preden je izrekel starec kako trdo besedo. Reči pa ni mogla drugega kakor: »Oče, moj ljubi oče!«

»Moja hči se je napila...« Anna, kam si šla? Opazujem te že dalj časa... Bolest in žalost sta govorili iz njegove duše.

»Oče!« Anna se ni upala tajiti. »Jezó in žalost sem hotela utopiti v pižli...«

»Vem,« je priznal njen zagovor. »Toda pižna ni zdravilo za srčne bolečine.«

»Odpustite!« je ihtela. »Nikdar več se ne bom epozabila.«

»No, če boš res držala besedo. Pomisli, kakšno pohujšanje je za otroke, ako vidijo pijano mater in moča ne moreš uspešno avariti, ako si sama taka... Če bi bila varčna in trezna, bi morda le še obdržala. Tako pa ne bo več dolgo, ko se bo zrušilo vse skupaj...«

Zarotila se je, da ne bo več pokušila pižle, češar pa ni držala dolgo časa. Šla je še celo dalje, kot je menila. Oče je spet iztaknil steklenico, ki je dišala po žganju. Pomirila ga je, da je rabila žganje za zdravilo.

Pri Rožanci ni bilo več pravega soglasja. Vsak dan je prinesel kaj takega, kar je dalo povoda novemu sporu. Prišel je opomin od trgovca, da je treba poravnati dolgove. V računu je bila navedena precejšnja svota. »Kdo je jomal na upanje?« je bilo vprašanje, na katero ni hotel nihče

odgovoriti. Mož je prisegel, da ni vzel ničesar in žena je še bolj tajila. Tako ni bilo prerokanja ne konca ne kraja.

»Tudaj je nastal dolg sam od sebe,« se je oče grenko pošalil. »Kar oba pojdiva k trgovcu, pa se pogovorita, da ne bo sramote.«

»Pojdizate!« — Tone je pristal na očetove besede, Anna pa se ni dala omajati. »S teboj ne grem nikamor,« je zabrusila možu. »Bom že sama uredila.«

Prišel je račun od drugega trgovca in prepiranje se je ponovilo. »Propadamote!« je stekal starec. »Skoraj bo razdejanjo!«

Mladi gospodar je hotel vedeti, kdo razdira. Žena mu ni mogla odgovoriti drugače kot s povanjem. Začela sta se resno sovražiti.

Nenadoma pa ju je zblížal nepričakovani dogodek. Rožane je premetaval na blevu slamo in zadel ob nekaj trdega — kot bi se bil dotaknil mrlja. Začutil je pod seboj otrple noge, pa ga je bilo groza, da bi bil odstranil slamo. V strahu je poklical očeta, s katerim sta se, odkar se mu je zamerila hči, nekoliko bolje razumela.

Tudi oče se je prestrašil. »Kje pa je?« je vprašal zeta, ko je prilezel na blev po lestvi.

»Tukaj pod slamo,« mu je pokazal z vilami, katere je držal v roki.

»Ako je mrtvec, bi moral vendar že trohneti,« je starec zmajeval z rameni. »Pa da se je varil pod slamo...«

»Odmetal bi jo, pa se bojim prizora...«

Oče je tipal z roko in ugotovil, da je res nekaj pod slamo. »Najprej je treba poklicati kako priče,« je poučil zeta. »Nato pa oroznike; poprej se mrlja ne ememo dotakniti.«

Tone se je apustil po lestvi, da bi poklical kakoga sosed. Spodaj na dvorišču je stala gospodinja in poslušala.

Spiččo nenavadnega dogodka je Tone pozabil, da si z ženo ništa dobra. »Mrlja smo našli,« ji je povedal v eni sapi.

Podpeč, ki zapuša 5 odraslih otrok, od katerih sta dva v tujini. Zalutjočim naše iskreno sožalje. V sredo 14. septembra se je ponesrečila 5letna hčerka apnenčarja g. Vodljana. Ko je šla sosedovim na pod, je tako nesrečno padla 3 m globoko, da si je zlomila roko v zapestju. Velikoljubni zdravnik g. Mihelič je odredil takojšen prevoz v ljubljansko bolnišnico.

Ponikve pri Dobropoljah. Pri nas so pričeli v preteklih dneh graditi veliko vaško napajališče. Za to je dala banovina večjo vsoto denarne podpore. Iz zdravstvenih in higienskih ozirov je bila gradnja napajališča skrajno potrebna. Naše delavno prostovoljno gasilno društvo bo s to pridobitvijo imelo tudi v primeru požara dovolj vode na razpolago.

St. Jurij pod Kumom. Pred 35. leti je bil pri nas en učitelj, zdaj jih imamo 6. Otroci hodi v šolo okrog 200, ki so po večini dobri. Vendar jih pa imamo nekaj, pri katerih se vidi, da starši premalo polagajo paznje na vzgojo svojih otrok. Starši, pazite na otroke, da se ne boste nekoč bridko kesali. Varujte jih pred slabo družino. — Pretekli mesec se je poročil Logar Franc z Rovnan Brigito. Obilo sreče!

Kostanjevica. Vinogradniki pravijo, da bomo imeli letos dober cviček, ker sončni dnevi pospešujejo sladkobo grozdja. — Vso okolico je zopet razburila velika tatvina v vasi Ržišče. Tatovi so odnesli posestnika Bedku pet oblek, njegovemu bratu pa 6000 din. Posestniku Lakanarju so pa odnesli vso obleko in mast, tako da trpi okoli 3000 din škode. Ker je bilo pred mesecem okradenih tudi pet posestnikov, so ljudje zelo razburjeni ter žele, da uzmoučim prej zadene roka pravice. — Igra »Sleherik« se bo predvajala na kvatno soboto, dne 24. septembra pred božjevatno cerkvijo na Slinovcah. Pobirali se bodo prostovoljni pripevki za režijske stroške. Pridite, ne bo vam žal!

Sv. Marjeta nize Ptuja. V preteklem tednu je neki človek po Moškanjih po nekaterih hišah pobiral podpise za Hitlerja. To sicer ni znano, da bi se kdo podpisal, pač pa je potrebno takim ljudem takoj onemogočiti njihovo početje. — Vreme imamo zdaj, ko je ajda odvetela, sicer lepo, pač pa je zaradi hladnega vetrova ponoči temperatura tako padla, da smo imeli 17. in 18. septembra slano. Ljudje se boje, da bo letos z ajdo še slabše ko lani, ko jo je sklestila toča. — Grozdje, ki je bilo po

toči poškodovano po haloških vinogradih, močno gnije. — Šmarjetsko cerkev zdaj belijo zidarji. Strop je skoraj že gotov. Ker so Slomškov dom, župnišče, dve šolski poslopji in Miklova hiša že prenovljeni, bo prihodnje spomlad, ko bo birma, ves šmarjetski trg v praznični obleki.

sprenila tukajšnja šolska mladina in velika množica ljudi. Zapustil je ženo in dobro vzgojene otroke. Naj mu sveti večna luč! Preostali naš sožalje.

liki je načelstvo podelilo posebno odlikovanje g. Mihu Mavrinu iz Tančegore v priznanje zaslug pri zadruzi. On je član načelstva Hranilnice in posojilnice vseh 30 let, kar zadruza obstoji in je star 82 let, a je še ves čil in zdrav ter točno hodi k sejam in k uradovanju. Vedno je bil zaveden zadrugi in umeval kako velikega pomena je za naše kmečke razmere hranilnica. Dolgo let je tudi

naročnik »Domoljuba« in ga vedno natančno prebira ter zvesto sledi vsemu našemu gibanju. Naravnost vzor in zgled mladim.

Raka pri Krškem. Pretekli teden je prispel med nas naš novi g. kaplan Leopold Campa, ki je dosedaj služboval na Jesenicah. Dobrodošli! — V starosti nad 90 let je zapustil dolino solz Franc Tomažin iz Zerovnika. Pravim je odšel v večnost 70 letni Martin Pavkovič. Večni mir! — V poletju smo tarnali, da nam bo huda suša uničila ves krompirjev pridelek, pa smo sedaj z njim prav zadovoljni.

časo bridkosti je moral izprazniti letos ugledna Urbanijeva družina iz Soteske. Smrt ji je pred meseci ugrabila ljubečo mater, pred tedni ji je umrla stric, v torek, 13. septembra, pa je izgubila skrbnega očeta. Odšel je brez slovesa, toda pripravljen s tolažili sv. vere, katere je prejel na Mali Šmarjeni, ne vedo, da prejema zadnjo popotnico. — Pokojnik je bil zgleden krščanski mož, vzoren gospodar in skrben družinski oče. Vseh 68 let je živel po izreku: »Delaj, kot bi večno živel in moli, kot bi jutri umrl.« V družini je sejal ljubezen, katero so mu sinovi in hčeri tako obilno vračali. Ne le domačim, ampak tudi drugim je svetil s svojim lepim zgledom. Dobrega in prijaznega moža je vsa okolica ljubila in spoštovala. »Domoljub«, katerega je naročil nad 30 let, ga je prišteval med svoje najboljšje bralce. Počivaj v miru. Zalutjoče pa naj tolaži Bog!

St. Andraž pri Velenju. Precej nas je razočaral hmelj, ki ga je malo in še ta ima nizko ceno. Slaba bo tudi z živalsko krmo. Ze sena se je nakosilo manj kot lani, otava pa zaradi suše ni mogla rasti in zato je nje pridelek tudi pičel. Jako dobro pa je ponekod obrodilo sadje. So posestniki, ki bodo za sadje dobili lepe vsote, četudi cene niso take, kakor bi lahko bile. Slabše sadje bodo predelali v jabolčnik, ker ga kmetje zelo lahko prodajo. To se je zlasti pokazalo z lanskim pridelkom. Medtem, ko je jabolčnik že

»Nikar se ne žalite ga je zavrnila z glasom, ki pa ni razodeval presenečenja. Le po obrazu je nekoliko zardela.

»Verjemi ali pa ne,« ga je ujezilo. »Boš že videla...«

Kampa greš? ga je vprašala.

»Po sosedu, nato pa po orožniku...«

»Vsaj prepričaj bi se poprej, kaj si našel, da se ti ne bodo posmehovali. Še tega nam je treba! Obital je in gledal razburjeno ženo. »Nekaj ji mora biti znano, pa noče povedati,« je menil, ko je lezel nazaj po lestvi.

Ali si že komu povedal? ga je vprašal oče.

»Nisem. Poprej moram vendar pogledati sam, da ne bo nepotrebnega govorjenja.«

Starec se je odstranil, ker ni maral biti za pričo groznemu prizoru, ter imeti zaradi tega sitnosti pri sodišču.

Tone je poklical ženo, preden se je lotil dela. V njeni navzočnosti je odgrnil plast slame, pod katero je našel dozdevnega mrlca — svoje spodnje hlače, napolnjene s pšenico. »A tako!« jo je odkril s porogljivim pogledom.

Namignila mu je, naj molči zaradi očeta.

»Kaj pa naj jim rečem?« jo je izkušal.

»Reci, da si našel strašilo, ki se ga skrili ponočnjaki...«

»Pa k nam?« je pomišljal prevarani starec. Na jasnem je bil šele drugi teden, ko sta se Tone in Ana spet obkladala s starimi grehi. Tedaj je vse izvedel, ni mu bilo treba vpraševati.

»Sram te bodi!« jo je ošteval oče, ko sta bila sama. »Tvoja rajna mati ni nikdar odnašala od hiše.«

»Za brinovec mora biti...« mu je zaupala — prvič po dolgem času. »Brinovec je zdravilo. Čim ga poduham, mi odleže...«

»Tvoja mati ga ni pokusila, pa je bila dobra gospodinja...«

Hči je gledala v tla in molčala.

»Izgubljenka!« ji je rekel pomilujoče. »Sko-

raj boš sedela na razvalinah kakor zakleta princezinja in čakala rešilca...«

IV.

Občinske volitve so potekle na Rovišču tako, kot je bilo pričakovati. Svetlin je bil izvoljen za župana; manjšina ni dobila nobenega odbornika. Topiči na gričku nad vasjo so oznanjevali zmago. Streljal je Nande, Svetlinov hlapec, kateremu je pomagalo nekaj drugih fantov. Županova skrb je bila, da niso trpeli žeje.

Na izkazano čast so bili odborniki, pa tudi namestniki silno ponosni. Le Rožane je bil nekam užaljen. Ne zaradi tega, ker ga niso volili za župana, marveč zato, ker so ga imeli za norca. »Najrajši bi se odpovedal,« je dejal po volitvah županu.

»Le poskusite mu je zapretil. »Sicer pa nimaš vzroka, da bi upravičil odpoved. Oblastvo bi je tudi ne sprejelo.«

Rožanca je bilo treba pomiriti. Dali so mu nekoliko zadočenja: izročili so mu v varstvo občinsko blagajno — lično pobarvano in z železom okovano skrinjico, ki se je umetno zaklepala. Shranil jo je v podstrešno sobico, kjer ni nihče prebival. Postavil jo je v kot na mizo ter jo zagrinil s papirjem.

Sluga med novim občinskim odborom pa ni trajala dolgo časa. Skoraj pri vsaki seji je bilo na dnevnem redu kaj takega, kar je odbornike razdvojilo. Župan je seveda vselej obdržal večino, toda Rožane mu je nasprotoval pri odločevanju. Vpriču drugih ga Svetlin ni hotel grajati; rekli bi bili, da ne spoštuje svobodnega mnenja. A natihem ga je kahal in tako je Rožane odletel iz kroga njegovih ožjih prijateljev. Ti so po sejah še ostajali pri kozarcu vina, dočim je moral novi blagajnik oditi kot nepovabljen.

Rožane se mu ni hotel vsiljevati. Izbral si je celo drugo gostilno, dočim je žena ostala pri Svetlinu. Tam je zabavljala na moža, češ da ji ne privoži nobenega požirka. Berta, tako je bilo ime županji, jo je tožutno milovala.

Svetlinu ni bilo prav, ker se mu je sosed začel odtujevati. Sklenil ga je potipati tam, kjer ga bo zabolelo. Nekega večera ga je povabil k sebi na razgovor. V sobi sta sedela sama; krmar je menda vedel, da ta večer ne bo drugih gostov. Na peči je ležal hlapec in predel ko maček.

Tone je naročil vina, zakaj v gostilni ni častno sedeti pri prazni mizi. Župan mu je prinesel najboljšega v steklenici kakršne je postavil je pred boljše goste. Tudi kupica je bila iz brušenega stekla.

»Odkar si odbornik, si nekam drugačen,« mu je dejal očitajoče. »Na čast si menda ponosen.«

»Pa na plačo,« ga je zavrnil zbadljivo.

»Nekaj boš že dobil kot blagajnik...«

»Rad bi precej,« je rekel v šali. »Saj veš, da sem se zamrežil na vseh koncih in krajih...«

»Tudi jaz bi rabil.« — Svetlinu je prišel prav ta pogovor. »Vino, po katero pojdemo drugi teden, bo treba takoj plačati...«

Rožane je vedel, kam merijo njegove besede. »Terja me, dolg bo treba poravnati!« — Kesal se je, zakaj mu je nasprotoval pri občinskih sejah. Kako se bo zdaj uprl maščevanju?

»Nekaj malega bi že odpril,« je letela vanj beseda. »Za drugo me boš počakal...«

»Hm, počakal.« — Svetlin je vzel iz predala knjigo, v katero je zapisoval dolžnike. »Ali veš, koliko mi dolguješ?«

»Kako bi vedel?« je dejal malomarno. »Saj zapisuješ.«

»O moji poštenosti menda ne dvomiš...«

»Bog obvaruj!« Do zdaj še ni bilo povoda...«

Svetlin je listal knjigo in zapisoval posamezne številke. Nato jih je seštel in trkal s svinčnikom po mizi.

»No, koliko?« je trepetalo v dolžniku.

»Dolg gre v tisočake. Pa še obresti...«

»Kaj toliko?« je osupnil. »Ni mogoče.«

»Vidiš, tukaj je zapisano. Številke govoriyo. Ne morem pomagati.«

vino ves pošel, vino še mnogokje čaka kupca. Rozdja bo pa malo. Aprilska slana je vinogradi precej škodovala. Če bo vina bolj malo — nam jesti vendar ne bo manjkalo. Ozimina se je dobro namatila; ravno tako dobro se je obnesla tudi turščica. Tudi s krompirjem se ponekod hvalijo. Sicer pa smo bili čez poletje še dovolj srečni, saj smo bili obvarovani najhujše šibe — toče. Letošnje leto je bilo prav ugodno tudi za čebelarje; čebelarji se jako hvalijo z dobro letino.

Rateče. Te dni je praznovala 70-letnico rojstva Marija Rant, iz spoštovane in znane Matičkove družine. Matičkova mama je vsak dan pri obhajilu, ima pa tudi vedno odprte roke za reveže. Poleg tega pa ima tudi veliko veselja do branja in zato so v tej hiši že od nekdaj na mizi vsi katoliški časopisi. »Domoljub« imajo, odkar izhaja. Našo jubilejno je leta 1930 obiskal sam pok. nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, kar si šteje v posebno čast. Od 12 otrok jih je živi še osem, ki so vsi preskrbljeni, pa zavedni katoličani in pridni delavci pri cerkvenih in prosvetnih organizacijah. Sin Lojze, sodnik, ki je za ta jubilej pripravil posebno veselje. Vzel jo je s seboj na potovanje v Italijo, kjer je obiskala poleg Rima tudi več drugih božjih poti Italije. Povzpela se je tudi na vrh ognjenika Vezuva, kar je gotovo nekaj izrednega za tako staro ženo. — Za lepi jubilej ji želimo polno zdravja in sreče, da bo dočkala še veliko let v družbi svojih dragih. Želimo ji pa tudi še veliko veselja pri branju in potovanju. Bog jo živi!

Polšnik pri Lätiji. Pretekli teden se je od nas poslovil priljubljeni župnik g. Jernej Kovič, ki je stopil v pokoj in se naseb v Zalogu na Gorenjskem. Težko je bilo nam Polščanom, ko je odšel od nas, saj je bil v naši župniji 24 let ter smo ga vsi ljubili, prav posebno pa otroci. G. župniku želimo na Gorenjskem prav mnogo sreče in obito božjega blagoslova v novi dušni pastirski službi.

Bufka. Po dolgi suši je padlo zadosti dežja, tako da bo vendar nekaj otave. Krompir, steber našega kmeta, je letos boljše obrodil kot lani, ko je zaradi neprestanega deževja gnil po njivah. — Tudi pri nas smo občutili potres 9. septembra ob pol 9 zvečer. Sunek, ki je trajal dobrih pet minut, je bil močan. Rušil je dimnike, krušil omet in naredil razpoke v zidovju hiš in gospodarskih poslopjih.

Rožni dol pri Semiču. Po krajši deževni dobi je nastopilo zopet lepo vreme. Upamo, da bo to

trajalo do konca meseca, da bo moglo grozile lepo dozorevati. Na poljskih pridelekih se je letos pokazal izreden blagoslov božji. Zalostno je, da se kljub toliki dobroti božji, tudi v naši fari skrunijo nedelje z nepotrebnimi bladpčevskimi delom. Cel teden je lepo vreme, pa ti nekateri še v nedeljo delajo. — Dekliški krožek lepo napreduje. Še med počitnicami, ko navadno društveno delo počiva, so se zbirala dekleta vsako nedeljo popoldne k skupnim sestankom. Sedaj v jesenski dobi hočejo svoje delovanje še bolj požrtvovalno nadaljevati. Dekleta pridružite se krožku! Mladinskega tabora v Metliki se je tudi iz našega kraja mnogo ljudi udeležilo in so se zelo navdušili za narodno obrambno delo. — Novo šolsko leto se je začelo. Starši, naročite svojim otrokom najlepša mladinska lista »Vrtec in »Luč«!

Veselo. Veličasten zaključek 700 letnega jubileja ustanovitve božje poti in samostana dominikank, ki se je izvršil na Mali Šnaren bo ostal še dolgo v spominu vsem navzočim. Koliko vernikov je letos prvič prestopilo prag tega Marijinega svetlišča in so se po opravljeni pobožnosti z zadovoljstvom vrnili domov. Predstojnik dominikancev iz Splita si je v spremstvu kapucinskega gvardiana iz Škofje Loke, dne 29. avgusta ogledal cerkev in samostan. Zanimalo ga je, da so tu bivalne nekdaj redovnice njegovega reda.

Smolenja vas pri Novem mestu. Pretekle dni je bila po naši dolini huda stara, ki je napravila mnogo škode pri ajdi, koruzi in drugih pridelekih. Ljudje s strahom gledajo v bodočnost. Poljski talje se pojavljajo pri nas v vedno večji meri. Krompirja je bilo tekmo noči izruvanega cele parcele, in po vinogradih je vse polno različnih gostov, tako da je po nekod kar vse obrano. Avto je zavozil v konja posestnika Drenika Antona ter mu zlomil nogo.

Blake. Pri nas nova poslopja rastejo — stare častiljive hiše se popravljajo in pomlajajo, ceste se širijo in tudi cerkve dobivajo novo obličje notraj in zunaj. Tako se je te dni podružna cerkev Matere Božje v Vel. Blakah — okrog katere je bil včasih tabor in je za časa Turkov silno veliko trpela, bila požgana in s krvjo oškropljena — notraj in zunaj čisto prenovila. Tudi sv. Rok v Ravniku je bil letošnje leto prenovljen. Vse to je stalo okrog 16.000 dinarjev — nič zato — oltar je sedaj tako lep, da pravijo ljudje »naš oltar je pa najlepši v fari. Če ne verjameš, pa pridi ti nedeljo k nam v Ravnik, kjer bo ob 10 sv. maša in darovanje za naš oltar.

Iz naših društev

Sv. Križ pri Moravčah. V nedeljo 11. t. m. je bila slovesna blagoslovitev naše krasne nove šole. Lepa, impozantna stavba stoji v neposredni bližini domače cerkvice. Na severni strani je diča sliki škofa Slomška in tukajšnjega slavnega rojaka Jurija barona Vega. Na tem sončnem, prijaznem griču (588 m), se je ob krasnem vremenu zbrala številna množica ljudi od blizu in daleč. Ob 10 je bral sv. mašo na oltarju pred cerkvijo bivši dekan moravške dekanije g. Janko Cegnar in je v svojem lepem cerkvenem govoru posebno poudarjal, da bo v tem lepem blagoslovljenem novem šolskem domu tudi sv. Cerkev vršila svojo vzvišeno učeniško-katehetskoro službo. Izrazil je upanje, da jo bodo dobri krščanski učitelji v zvestem sodelovanju s starši vneto podpirali v uresničanju njenih sv. namer. Drugi del proslave pa je bil pred novo šolo. Po izvršeni blagoslovitvi šole je raz balkon spregovoril uvodne besede predsednik krajevnega praviljalnega odbora g. Vinko Povirek, nato pa dal besedo šolskemu nadzorniku g. Erjavcu, ki je govoril o prepotrebni izobrazbi kmetov, ki je potrebna za njegov napredek. Nato so sledili kratki pozdravi gg. županov: doljskega Zajca, kresniškega Kokalja in moravškega Lavriča, dalje ljubeč pozdrav Barbke Vodnikove, predsednice dekleškega krožka, zastopnika ljubljanskega fantovskega oddelka g. Gradiška, gđe. Ivanke Cegnarjeve v imenu »Slomškove družbe« in poročilo šolskega upravitelja Koleše. Nato je govoril bivši tukajšnji priljubljeni prvi učitelj g. K. Iglič, zdaj upok. šolski upravitelj v Dolsem. Prvi del njegovega zanimivega govora je bil poln zdravega humorja in veselih dogodivščin iz njegovega tukajšnjega šolskega življenja gori v »stari šoli«. Drugi del govora je bil resen, blagohoten opomin šoli, ki naj da mladini pravo srčno vzgojo in izobrazbo. Končno je Kričevcem polagal na srce, da z zlato tinto in zlatim peresom zapišejo v kroniko svoje domače cerkve in šole ime svojega velikega dobrotnika, domačega dušnega pastirja g. Antona Komlanca, zgraditelja tukajšnje šole in pokopališča in preporeditelja Sv. Križa v duhovnem oziru. Besede ostanejo vsem navzočim nepozabne. Ob sklepu proslave sta se poslovila še predsednik Povirek s svojo, za ta slovesni dan zloženo pomenljivo pesmijo, in g. Komlanec s svojo prisrčno zahvalo vsem govornikom za lepe besede in ljudstvu za

»Hm, hm, hmi O, nesrečne volitve!« je bil vznemirljen.

»Zakaj pa si dajal za pijačo?«

»Takrat nismo tako govorili.« — Bolj jasno se ni upal izraziti.

»Pa tisto, kar sem posedil ženi, je tudi zraven...«

»Ženi si posedil?« ga je iznenadilo.

»Za račun pri trgovcu. In pa kolikor je zapila...«

Rožanc je zajefal: »Kje naj vzamem toliko denarja?«

»Vola prodaj,« mu je pomagal z nasvetom.

»Živina zdaj nima slabe cene.«

»Kdo pa bo oral n vozil?«

»Ali pa v posojilnici vprašaj...«

»Kje naj dobim poroka?«

»Kjer hočeš! Tvojo morebitno prošnjo že vnaprej odklanjam.«

Dolžnik si je podprl glavo. »Tedad ni nobenega izhoda...«

»Ali smo že tako pri kraju?« mu je dejal zamehljivo. »Kaj pa ugled in premoženje?«

»Oče venomer napovedujejo razdejaje...«

»Nikar se ne vdajaj obupu! Ali si ne znaš pomagati?« — Sklonil se je priliznjeno ter mu zašepetal: »Saj imaš blagajno!«

Možak je osupnil: »Kar je v blagajni, vendar ni moje... Bog naj me varuje tega greha!«

»Pa se zgodi, da izginejo iz blagajne ogromne vsote denarja...«

»Pati! — Rožanc je položil prst na usta in namignil na blapca, ki je ležal na peči.

»Spi. Sicer pa je fant zanesljiv ter ne raznaša ničesar iz domače hiše...«

»Dovolj o tem!« Rožanc je zamahnil z roko. »V takem primeru bi si moral izmisliti vlom in tatvino...«

»Ali bi bilo to kaj čudnega? Dan na dan prinašajo časopisi taka poročila...«

»Vlomilec pa navadno nimajo sreče. Hitro jih zalotijo in spravijo na varno...«

»Ako bi se tebi primerilo kaj takega, bi županstvo napravilo takoj potrebne korake...«

Rožanc ni čutil v sebi nepoštenosti misli, pa ga je le zanimalo, kako bi bilo zaradi primanjkljaja.

Župan mu je pojasnil: »Ako ni storilca, mora trpeti izgubo tisti, ki je okraden. Tebe bi prav gotovo ne dolžili.«

»Kradel pa ne bom, rajši beračil,« je rekel tako, kot je čutil v srcu. »Take sramote pa ne maram...«

Pohvalil ga je, češ da je poštenost najlepša čednost. Zato naj mu do nedelje odplača vsaj polovico dolga, ostanek pa do konca meseca — do tedaj brez kakih obresti. Po prekoračenem roku pa bosta obračunala pred sodiščem.

Rožanca je kar zavijalo, tako je bil togoten. Komaj se je obvladal, da ni Svetlina prav robato ozmerjal. Položil je na mizo kovanec in šel proti vratom.

Vrnil mu je nekaj drobiža s pripombo, da za pijačo ni vračunal vsega zneska, ker je dal tudi on za polovico.

Rožanc se je zahvalil in pustil drobiž na mizi. »Ako bi mogel, bi vrnil sedajle,« je bila njegova poslovilna beseda. Ko je šel mimo kuhinje, je ob štedilniku zapazil svojo ženo. V roki je držala kozarec, iz katerega se je kadilo. Pila je kuhano vino.

Tisti teden ni bil Rožanc za nobeno rabo. Potri je hodil okrog doma, nobena jed mu ni držala. Njegova slednja misel je delovala v premišljevanju, kako bi poravnal dolgove. Vedel je, da ima oče precej denarja, pa se ga ni upal prositi. V mislih je prehodil vso okolico, pa ni našel nikogar, ki bi mu mogel toliko posoditi. Ako bi kaj prodal iz hleva, bi se takoj oglašali tudi drugi upniki ter bi vseh ne mogel zadovoljiti.

Izkušnjevec ga je vabil k občinski blagajni. Ko je bil moč že v postelji ter ni mogel zapaziti, mu je bil vsiljivec najbolj nadležen. »Ključne imaš,

ali pa jo odprsi s kakim vlomilskim orodjem,« mu je šepetal na ušesa. »Prav toliko je notri, kolikor potrebuješ za Svetlina...«

Koliko je prav za prav denarja v blagajni, tega Rožanc še sami ni natančno vedel. Pred tednom je moral nekaj izplačati, za kar je dobil potrdilo. Prejel pa je tudi najemnino od lova, katero je shranil, ni pa preštel skupnega zneska. Vse, kar mu je bilo izročeno, je skrbno spravil v blagajno; zato ni bilo potrebno šteti, ker po njegovem mnenju ni smelo ničesar manjkati.

»Kdo ve, koliko imam res denarja?« ga je nekega večera, ko je bil že v postelji, prijemala radovednost. Vstal je in prižgal svetilko. Ključ od blagajne je hranil v ošestju.

Ko je odklepal podstrešno sobico, se mu je zdelo, da je zaropotalo okno. Ali je bil zunaj veter, ali pa so zašklepetale šipe zaradi sunka, s katerim je odprl vrata. V prvem hipu ni mogel kaj drugega ugotoviti.

Okno, ki se je od notraj zapiralo z zapabi, je našel odprto. Kdo ga je odprl, mu je bila uganka. Ključ je hranil sam ter ga je našel tam, kamor ga je bil položil. Očeli so ga neprijetno občutili.

Blagajna je stala v kotu na mizici, kamor jo je bil postavil. Ključ, ki ga je vtaknil v ključavnico, se ni dal zasukati. Poprej ga je obrnil vselej brez najmanjšega truda. Tudi je opazil, da se pokrov ne prilega enakomerno spodnjemu delu. Ko se ga je dotaknil s prsti, se je sumljivo zamajal.

Skrinjica je bila odklenjena; iz ključavnice je molel zapah, zaradi česar se pokrov ni spajal s spodnjim delom. »Kaj pa denar?« ga je spreletela groza.

Predal s pobotnicami in potrdili je bil nedotaknjen. V drugem zraven njega pa ni bilo ničesar. Blagajna je imela le dva predala. Vsak so je drugače odpiral.

(Nadaljevanje.)

V ruke hiše „Domoljubac“

domače grude bi se potivila, ako bi kmečki zlovek v upanju, da bo v onemoglosti in starosti preakrbljen. Sedaj pa je naravno, da vsak želi priti do urejenega življenja, da bi bil preskrbljen tudi v času delne nezmožnosti.

Splošno ljudsko zavarovanje je ponekod že vpeljano. Naša država je bogata ne le na lepih poljih, bogata je tudi na dragih rudah, premogu in drugem. Vse to bi bilo treba pametno izkoristiti vsem državljanom v prid, pa bi bilo sredstev za preskrbo vseh državljanov dovolj. Bogastvo in blagostanje se množi z razumnim gospodarstvom in delom.

Ako smo državljani enakopravni pri dolžnostih, vojašini, plačevanju davkov in drugod, potem moramo biti enakopravni tudi v pravicah, da bomo velj zavarovani za slučaj onemoglosti, ko sami ne moremo več služiti in skrbeti za sebe in svoje družine.

Vse to pa bomo dosegli le, ako bomo soglasno to zahtevali. Ako se splošno zavarovanje ne vpele po vsej državi, pa naj bi se čimprej vsaj v naši banovini. Boljše bi bilo, da bi bili tudi tukaj samozaposleni, ker že na drugih področjih več državi dajemo, kot od nje dobimo.

Kmet iz Poljanske doline.

Kmečka stanovska izobrazba

Ne more biti slovenskega človeka, ki mu je pri srcu razvoj in napredek naroda, da bi se resno ne zamudil ob dejstvu, da slovenski kmečki stan polagoma, komaj vidno, ali vendar nepretrgano in vzdržoma nazaduje. Nazadnje skoraj na vseh področjih: ne samo po številu, kakor ga nam kažejo v odtotke preračunane številke, ne samo gospodarsko, marveč tudi v stanovskem pogledu je mogoče zaznamovati pojave, ki kažejo, da naš kmet izgublja svoje obeležje, ki ga napravljajo za stan v pravem pomenu te besede, še preden se je svojega etanovstva in stanovskega pripadništva prav zavedel. Vsakdo med nami, ki bi se hotel resno lotiti vprašanja, kako ustaviti to usodepolno nazadovanje, bo moral pri vsem svojem prizadevanju in pri vseh načrtih za izboljšanje kmečkega stanja končno zadeti na korenino, iz katere raste zlo na vseh področjih kmetovega udejstvovanja in iz katere poganja ono škodljivo zelišče, ki zabranjuje rast in razvoj mnogih dobrin, brez katerih kmetu ne bo obstanka, kaj šele napredek.

Če govorimo o kmečkem stanovskem izobraževanju, mi ta izraz pomeni ono delovanje, ki pri kmečkem človeku zajame ne le razum, ampak tudi srce (čustvovanje) in voljo (stremljenje) in

torej obsega tudi vse ono, kar pove beseda vzgoja. Prav gotovo je, da je slovenski kmet na splošno stanovsko zelo malo izobražen in vzgojen, čeravno mu skler po zaslugi naših številnih prosvetnih organizacij ni mogoče odrekati neke — recimo — splošne za vse stanovce in sloje enako prirejene izobrazbe. Ravno iz stanovske izobrazbenosti se pa razvijajo tiste osnovne sile v pripadnika katerega stanu, na katerih sloni vsa strokovna, strogo poklicna, pridobitna izobrazba, ki je pa spet nujni predpogoj gospodarskega razuma in napredka. Dandanes se veliko razpravlja, piše in govori o vseh mogočih vzrokih gospodarskega propadanja slov, kmečkega stanu, o vzrokih, ki so takine narave, da jih niti stan, še manj posameznik sam od sebe more odstraniti. Je to n. pr. nenormalno razmerje med cenami kmetijskih na eni in industrijskih proizvodov na drugi strani; previsoka ocenitev zemljišč glede na katastrski četli donos in s tem združena davčna preobremenitev; premajhna in nestalna možnost, da kmet gotovo pridelke (zlasti živino) odprodaja na tuja tržišča, če so domača prenapoljena itd. Ti in podobni vzroki so brez dvoma osnovne važnosti, vendar niso niti edini, niti najvažnejši. Kajti ponovno se je že pokazalo, da se gospodarske razmere niso zboljšale, čeprav je ta ali oni vzrok odpadel. Kje je iskati še globljih vzrokov, da kmet kar ne more na zeleno vejo?

V slovenskem kmečkem človeku, se zdi, da popuščajo one delovne sile, ki morajo v njem samem delovati, da se prikopije do boljšega položaja. Nič ne gre tajiti važnosti zunanjih, od kmeta neodvisnih okoliščin, ki pritisnjajo naše kmetijske gospodarstvo usodepolno k tlom, a prav nič manj ne gre, da bi molčali o ravno tako usodepolnih vzrokih, ki tiče v kmečkih ljudeh samih, zlasti v mlajših, in povzročajo neko otopenost ter udajanje »usodi« z znanim izrazom: »Bo že kakor« ali: »Do smrti bomo že živeli.« Nihče ne more reči, da so slednja dejstva manj važna in manj usodna od prvih. Toda od kod ti pojavi? Od popojnoma nerazdostne stanovske izobrazbe in vzgoje kmečkega stanu! Premalo — ali skoraj nič — ni zaveštanost stanovske skupnosti pri slovenskem kmetu, one zavesti, ki v najhujših trenutkih posameznika kakor rešilni pas obdrži na površju, da ne utone. Ta zavest pa raste iz stanovske izobrazbe! Premalo je danes posebno kmečka mladina zakoreninjena v zemlji, premalo zraščena z domačim gruntom. Zakaj? — Ker jo vzgoja in izobrazba že v domači hiši, posebno pa še v raznih izobraževalnih in drugih vzgojnih društvih predi trga od zemlje in kmečkega doma, kakor da bi jo nanj priklepala. Zakaj izobrazba ni kmečko-stanovska, zakoreninjena v domači zemlji, ampak večji del meščansko-svetovljanska, prinešena od drugod. Zato je danes bolj kakor kdajkoli upravičena zahteva: Dajmo kmečkim ljudem prave stanovske izobrazbe in vzgoje, pa bomo dobriši, brez dvoma najbolj odločilen del slovenskega kmečkega vprašanja, začeli uspešno reševati!

Preden podrobneje govorim o stanovski izobrazbi, moramo biti na jasnem, kaj je kmečki stan.

KULTURNI KOTIČEK

FRANC SAL FINŽGAR

Rodil se je 9. februarja l. 1871 v Doslovičah pri Breznici. Oče mu je bil krojač in skromen kočar. Po ljudski šoli je vstopil v gimnazijo v Ljubljani, ki jo je dokončal l. 1891. Ko je končal semenišče, je bil za kaplana na Bohinjski Bistrici, na Jesenicah, v Kočevju, služboval je še pri Sv. Joštu, v Skofiji Loki in bil za kurata v ljubljanski prisilni delavnici. Kot župnik je bil v Zelimljah, v Sori in leta 1918 je bil imenovan za župnika v Trnovo v Ljubljani. Pred nekaj leti je bil upokojen. Sedaj živi v Ljubljani. — Kot študent je že začel s pisateljevanjem in je njegova prva pisana stvar Gozdarjev sin, ki jo je napisal v osmi šoli, njegova prva tiskana pa je igra Mladi tat. Druga njegova povest iz študentskih let je Zoroka o polnoči. V ljubljanskem dijaškem zavodu Alojzijevešu so dijaki izdajali rokopisni zvezek Domače vaje in pri teh je sodeloval

Prizor iz londonskega živalskega vrta: Angležinja se spreha s pingvinom, ptico, ki živi v severnih ledenih krajih.

Finžgar. Tu se začneja njegova pot pisateljevanja. Kot semeniščnik se je zanimal za ljudsko slovesstvo. Pisal je v tej dobi povesti iz domačega življenja. Iz te dobe je njegova prva tiskana stvar Mladi tat, kot je že zgoraj omenjeno. Potem se je nekaj časa tudi pesniško udejstvoval. Kmalu pa je pustil pesni in se vrzel v neverzane besede, to so povesti in igre. Preden pa je stopil na polje neverzane besede, je napisal daljšo pesem Triglav. Tedaj je bil za kaplana v Bohinjski Bistrici. V tej dobi je napisal več krajših povesti, ki pa so že vse zajete iz resničnega življenja: Detelja, Sira in nova hiša, Dovolj pokore, Nastopile so sedaj nekatere bolj čustvene črtice in manjše slike: Smarnic nikar, Pomlad se poslavlja, Oče je, Veliki dan, Smo pa le mož, in druge. Prva njegova večja snov je roman iz modernega sveta (1904). Kdo ne pozna njegovega romana Pod svobodnim soncem? Še danes ga vsi radi čitajo, saj pa nas tudi pisateljeve povesti v življenje naši predniki, v dobo, ko smo Slovani prodirali na Balkan. Kdo se ne spominja lene in Iztoka? Potem so sledile povesti: Student naj bo, Črtica življenja in smrti mohorske knjižice, v kateri nam popisuje, kako je mihovka kujiga zašla med ne prevelike ljubitelje knjižice in kako je začelo rasti zanimanje zopet za naša črtica Nad petelina, ki jo s posebnim učinkom prebira vsak, zlasti pa lovec, kateremu ravno pisatelj odkriva vso lepoto prirode, ki je sicer lovec ne vidi. Druga preplepa njegova črtica je Naš vsakdanji kruh, ki nam govori o velikem strahu in upanju za vsakdanji kruh v revni koči. Finžgarjeva pisateljska pot je šla vedno bolj navzgor. Leta 1912 je izšla novela Sama, leto pozneje pa povest Dekla Ančka. Prišla je svetovna vojna in leta strahote so našla tudi pot v njegova dela. Iz te dobe je dal vsi grozoto vojne v Prerokovani (1915) in Kroniki gospoda Urbana. Po vojni pa je napisal več krajših spisov. Pisal pa je tudi igre, skoraj vse so že igrali na naših odrih, zlasti na naših prosvetnih: Divji lovec, Nasa kri, Veriga. Razvalina življenja. Ko čitamo njegova dela, so vsa živa, kakor da bi bila pred nami, kakor da tudi mi nastopamo v njih in zdi se nam, da kaže na nas same. Zlasti pa je v svojih ljudskih povestih podal naše ljudsko življenje tako, kakor ga še nobeden ni. Vse njegove osebe so žive, njih govor je živ, vse okoli njih je živo.

Sušenje sadja v gospodinjstvu. Kako pripravimo pripristo na praktično sušilnico za sušenje sadja na štedilniku, nam pove slika z naslovi v knjižici »Kuhaj varno in dobro«. Cena 3 din. Plačljivo tudi v pisemskih znakih. Dobi se pri upravi »Vigreda, Ljubljana Masarykova c. 12.

Zirata pri južini

NOVI GROBOVI

n Le križ nam sveti govori... V Novem mestu je odšel med nebeške krilatce Edi Picek. — V Polju pri Trzinu je dokončala tek življenja Marija Majcen, mati gostilničarja na ljubljanski železniški postaji. — Na Pobrežju pri Mariboru so djali v grob Janeza Arl-Lattererja. — V Višnji gori je odšla po večno plačilo Ana Groznik. — V Ptujju je na veke zatisnil oči mehanik Sreć Franjo. — V Mozirju v Sav. dolini so djali v grob 51 letnega žandar. narednika v p. Jakoba Stradovnika. — V Dravljah so pokopali 76 letno gostilničarko Marijo Tehovnik. — Pri Sv. Heleni pri Mirni je zapustil solzno dolino posestnik Anton Kordan. — V Ljubljani so umrli: 80 letna Katarina Dolničar, pekovski pomočnik Simon Jurec in vdova po želez. kancelistu Ana Konohelje. — Naj počivajo v miru!

RADIO LJUBLJANA

od 22. do 29. septembra 1938.

Vsak dan: 12 Plošče, 12.45 Vreme, poročila, 13.45 Cas, spored, obvestila, 13.15 Plošče, 14 Vreme, borza, 19 in 22 Cas, vreme, poročila, spored in obvestila.

Četrtek, 22. septembra: 13.20 Kvartet mandolin, 18.40 Koncert Radijskega orkestra, 18.40 Slovensčina za Siovence, 19.30 Nacionalna ura, 19.50 Deset minut zabave, 20.40 Koncert, 20.40 Koncert Radijskega orkestra, 22.15 Plošče. — Petek, 23. septembra: 13.20 Koncert Radijskega orkestra, 18.40 Zenska ura, 19.30 Nacionalna ura, 19.50 Zanimivosti, 20.40 Koncert godbe »Sloga«, 21.45 Prenos iz Prage, 22.30 Angleške plošče. — Sobota, 24. septembra: 18.40 Radijski orkester, 18.40 Pogovori s poslušalci, 19.30 Nacionalna ura, 19.50 Pregled sporeda, 20.40 Pod južnim soncem, 20.30 Vesel večer, 22.15 Radijski orkester. — Nedelja, 25. septembra: 8.45 Plošče, 8.15 Prenos cerkvene glasbe, 8.45 Verski govor, 9.45 Napovedi, poročila, 9.15 Koncert, 11.00 Otroška ura, 11.30 Koncert 17 Kmetijska ura, 17.30 Veselo popoldne, 19.30 Nacionalna ura, 19.50 Klavirski koncerti, 20.30 Koncert operne glasbe, 22.15 Plošče. — Ponedeljek, 26. septembra: 13.20 Sramel kvartet, 18.40 Plošče, 18.40 Poglavlje o ženski biologiji, 19.30 Nacionalna ura, 19.50 Zanimivosti, 20.40 Koncert Radijskega orkestra, 21.45 Prenos iz Prage, 22.15 Radijski orkester. — Torek, 27. septembra: 13.20 Koncert Radijskega orkestra, 18.40 Pisan spored, 18.40 Kakšen pomen za življenje ima nauk o značaju, 19.30 Nacionalna ura, 19.50 Deset minut zabave, 20.40 Sattnerjevi dvospevi, 20.45 Koncert Radijskega orkestra, 22.15 Lahka glasba. — Sreda, 28. septembra: 13.20 Sramel »Škrjanček«, 18.40 Plošče, 18.40 Mladinska ura, 19.30 Nacionalna ura, 19.50 Iz naravoslovja, 20.40 Koncert Glasbene Matice, 20.45 Solistične točke, 21.15 Citraški dueti, 22.15 Plošče.

DROBTINE

Kdaj ste bili najbolj ponesni v življenju?

Gornje vprašanje je stavil neki velikomestni list svojim bralecem, nakar je prejel nebroj odgovorov. Najlepšega je objavil in ker se v resnici lepo glasi, ga prinašamo tudi mi.

Kdaj sem bil najbolj ponosen? Morda takrat, ko sem prinesel domov svoj prvi zaslužek? Ali pa tedaj, ko sem peljal pred oltar ono, ki mi je pomenila vse na svetu? Morda pa tisti večer, ko sem na kegljišču, edini izmed vseh igralcev, podrl vseh devet kegljev? Ne, ne, vsi ti in še drugi enaki dogodki so mi ostali kot drag spomin.

Najbolj ponosen pa sem bil oni dan, ko mi je učitelj pokazal šolsko nalogo mojega desetletnega sina. Naslov naloge se je glasil: »Bodočnost«. V nalogi pa je bil tale stavek: Ko dorasteš in bom imel družino, upam, da me bodo moji otroci tako spoštovali in ljubili kot jaz ljubim in spoštujem svojega očeta.

Vsako uro zrasel za 2,5 cm. V londonski živalski vrt sta prišli, seveda ne prostovoljno, pred tremi leti dve žirafi, ki so jih Angleži ujeli v

evoji afriški koloniji Kenya. Ti dve žirafi sta zastopali oha spoja. Pred nekaj dnevi jima je prišel na svet mladič, kar je vzbudilo veliko zanimanje po vsem Londonu in še čez morda že zaradi tega, ker se že od leta 1914 ni zgodilo, da bi se tam rodila kakšna žirafa. Mladič je takoj po rojstvu meril štiri čevlje in je tudi takoj šodil. Že čez poldrugo uro je vesel skakljal okoli svoje visoke mamice. Naslednji dan je bil velik že pet čevljev. Njegov oče ga je smel gledati seveda le čez plot, gledal pa ga je, pravijo, z največjim ponosom in zanimanjem. Saj je tudi lahko ponosen na mladiča, ki je prve dni, kakor so preračunali, zrastel vsako uro za dva in pol centimetra.

»Predor« v zraku. V bližini Magdeburga grade čez reko Labo največji »predor« v vsej Evropi. To je »predor«, ki tako rekoč visi v zraku in bo služil kot most čez omenjeno reko. Po zadnjih podatkih je ta predor zgrajen že do obeh strani Labine obale. Varnostne zapornice zdaj na tem mestu zapirajo ob straneh veliko reko. Most, ki bo spajal nad samo reko obalo dela predora, bo dolg 900 metrov. Nad samo Labo bo most dolg 210 m. Vsega skupaj bo imel le štiri ogromne podpornike. Tako na redko bodo ti podporniki zaradi tega, da most ne bi oviral brodarstva prometa, ki je na tej velikih nemški reki zelo velik. Kakor predvidevajo načrti, bo ta most dograjen leta 1941.

Most iz Azije v Evropo. Nekaj največjih turških gradbenih podjetij je že napravilo načrt mostu, ki bi vezal evropsko in azijsko celino nad morekim prelivom Bosporom. Ta most bi bil dolg 2650 m, nad morsko gladino pa bi ga bilo »le« nekoliko 700 m, kolikor je ta Bospor širok. Velikanski azijsko-evropski most pa bi imel še drugo posebnost, namreč, da ne bo morda le za železnico, čeprav bo tudi na njem dvotirna, pač pa bo most tako širok, da bo poleg teh dveh tirov še dovolj prostora za avtomobilski in vzorni promet, poleg tega pa bo na njem tudi primerno širok hodnik za pešce. Na evropski strani se bo most po tem načrtu začel graditi nekako na kraju, kjer stoji slovita Hagija Sofija, na azijski pa se bo končeval pri kolodvoru, ki nosi ime Haider paša in kjer se začneja tudi tako imenovana anatolska železnica. Most bodo krstili z imenom Ataturkov most. Kakor predvideva proračun zanj, bo veljal okoli pol milijarde din. Vendar pa Turki ne namenjajo za to gotovo največje javno delo, odkar obstaja moderna Turčija, preveč obremenjevali državnega proračuna, pač pa že zdaj napovedujejo, da bodo ob mostu vsaj »nekaj časa« pobirali mostnino. Tudi Turki so se že naučili na takšne stvari.

Pet žlic za vsa tovarna. Rostovski list »Molot«, organ rdečega delavstva v Rostovu v Rusiji, je prinesel zanimivo kritiko razmer, ki vladajo v

tamkajšnjih tovarnah: »... Ze meseca septembra je v Taganrogu bila konferenca, ki je ugotovila vee polno pomanjkljivosti v mestni trgovini. Vendar od tistega časa še nismo opazili, da bi se bilo kaj na bolje spremenilo. Naj naštejemo nekaj dejstev, ki osvetlujejo ves položaj: Mestnemu sovjetu je znano, da ljudje le neredno dobivajo kruh, prav tako mu je znano, kako nezaslišano ravnaajo v trgovinah s kupovalci. Vendar vkljub vsemu nič ne ukrene. — Jeseni so mesto preskrbeli na primer le s polovico potrebnega krompirja. Če greste kedaj skozi ulice predmestja, kjer živi na tisoče delavcev, pa hoste videti, da ne boste v nobeni prodajalni našli dovolj zaloga vsakdanjih potrebščin. Za čevlje je v vsem Taganrogu le ena trgovina. Zato vsak dan ljudje pred njo stoje v dolgih vrstah, ki čakajo, kodaj pridejo na vrsto. Neprijetnosti in zabavljanje so na dnevnem redu. V vsem mestu s tako množtevilnim prebivalstvom je le ena gostilna, kjer pa vrhu tega prodajajo neužitne jedi. V jedilnici velike tovarne »Krasnyj Hidroprress« prodajajo pecivo in kruh, ki je že 7 dni star. V vsej tovarniški jedilnici imajo samo sedem vilic, šest nožev in pet žlic...«

ZA DOBRO VOLJO

Peter in Tone sta po dolgem času trčila skupaj ter se imela mnogo pomeniti. Končno sta prišla na pse. Peter je na vee pretege hvalil svojega psa, prepelčarja, češ da mu ga ni para, kar pa Tone ni hotel verjeti. Prišel je še neki Tonetov znanec mimo, katerega je pes jel z vso pozornostjo obledavati. Peter pravi: »Kaj naj to pomeni, mar imate morda kakšno perutnino pri sebi?«

»Ne, ničesar takega nimam,« je dejal novodošlec.

»Oprostite, kako pa se pišete?« je pozvedoval Peter.

»Moje ime je Prepelčar.«
Peter nato triumfalno: »A zato! No, kaj sem ti pravil, Tone.«

Očanez je poslal svojega sina v sosedno vas po tobak. Sin pa se ni vrnil. Potekli so tedni in meseci, leta. Nekega dne pa se je pred očetovo bajto ustavil eleganten avtomobil, iz katerega je skočil njegov sin. »Tu sem spet, oče, bil sem v Ameriki, delal trdo, a si zaslužil lepe denarce. Več stotisoč dinarjev bo gotovo vsega.«

Oče: »Že, toda, jaz hočem vedeti, kje je moj tobak.«

Tujec (pomorščaku): Veste, izza mojih otroških let nisem več videl morja.

Pomorščak: Pa se ni dosti spremenilo, kajne.

UJENIKI
V ZAKLONU
ZASTOJ

NAVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

BLUZE iz vzorčastega celofana 30

DAMSKO OBLEKE iz modno karirane tkanine 110

DAMSKA SUKNENA krila, modna in topla 55

DAMSKI PLASC iz volnene tkanine 160

DAMSKO OBLEKE iz posodobene tkanine. Modni kroji 76

SPORT KOSTIMI iz volnene tkanine 199

Konfeksija iz lastne tovarne

Sterniński CELJE 19

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor veča za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali izvejo poslovi oziroma obrtniki pomočnik ali valenec in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Nov redilni prašek

»REDIN« za prašiče. Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zadoštuje samo 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zavitek 6 din, po pošti 12 din; 3 zav. po pošti 24 din; 10 zav. po pošti 72 din, ter priporočamo, da naroči eden za več sosedov skupaj. Uspeh vam je zagotovljen. Prodaja drogerija Kane, Ljubljana, Židovska ulica 1.

Moškovna esenca Mostin

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborni, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 steklenici za 150 litrov Din 20.—, po pošti Din 35.—, 2 steklenici po pošti 55 Din. — Prodaja Drogerija Kane, Ljubljana, Židovska ulica 1.

Za vsakegar najboljši nakup obleke, perila in vsa praktična oblačila. — Presker, Sv. Petra c. št. 14, Ljubljana.

Hito s posestvom

primerno za vsako obrt, ob drž. cesti pri kolodvoru, prodam takoj. Poizve se: Lukanc Matevž, kolar, Tržič.

Polhovc koža Din 3.— komad plačuje za prvovrstne, druge in tretje vrste nižje. Zdravič, trgovina, Ljubljana, Stari trg 30 (nasproti kavarni Zalaznik).

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno. Pišite: »Anos, Maribor.

Služkinjo za vsa kmečka dela sprejme Jože Černe, Zg. Šiška 133.

Lepo posestvo

iz proste roke naprodam v Daneh št. 14 pri Ribnici na Dolenjskem Gosp. posl. v dobrem stanu, njive, travniki, gozdi, lepo zaraščeni, 3 vrtovi. Plačilni pogoji zelo ugodni. Več se poizve v Sinovici št. 15 ali v Daneh št. 13.

Vinogradno posestvo

kupim. Ponudbe z opisom in ceno na upravo Domoljuba pod »Vinograd« št. 14.954.

Magrobne spomenike

iz starega pokopališča sv. Krištofa dobite za nizko ceno pri kamnoseku Franjo Kunovar, pokopališče sv. Kriz, Ljubljana.

Sprejem krojaških pomočnikov. Mohorčič, Žužemberk.

Dekleta! Če hočete priti za malo denarja do prvovrstnega šivalnega stroja (kolesa), ki tudi šitka in stopa, se oglasite čimprej pri »Prometu« (nasproti Križanske cerkve). — Tudi ob nedeljah dopoldan na ogled.

Novačnega vajenca

sprejme takoj kovaški mojster Vrtar, Preserje p. Radomlje.

Posestvo v bližini

Zgradba prodam za 75.000 din. Naslov v upravi Domoljuba pod št. 14.825.

Vajenca za čevljarstvo

obrt sprejme. Oskrba v bliži. Jernej Jeraj, Zapogre št. 10, p. Smlednik.

Novaško orodje

kompletno in dobro ohranjeno, prodam po zelo nizki ceni. Ponudbe na upravo Domoljuba pod št. 14.948.

Učenko sprejme takoj Angela Košir, šivilja, Zapogre št. 7 pošta Smlednik.

Fanta 18—18 let, zdrava, močnega, sprejme v kmečki mlin. Naslov v upravi »Domoljuba« pod številko 14.941.

Čevljar. pomočnika sprejme. Rok Jekove, Žigania vas 43, pošta Križ, Gorenjsko.

Kmečko dekle

pridno, pošteno, vajeno v vseh kmečkih del. tudi molže, dobi službo v župnišču. Nastop takoj. — Kje, pove uprava Domoljuba pod št. 14.978.

Kolesa najnovejši le točniki modeli v največji izbiri že od Din 550.— naprej. — Nova trgovina, Ljubljana, Tyrševa cesta 36, (nasproti Gospodarske zvezi).

En sam dinar Vam lahko včasih reši vse imetje

— če porabite ob pravem času en dinar več, da si ohranite nekaj tako dragocenega kot je Vaše perilo. Ne varčujte pri milu, ker samo izdatno in blago milo temeljito odpravi nesnago in varuje Vaše dragoceno perilo.

SCHICHT^{ovo} TERPENTINOV^o MILO

pere bleščeče belo

Za smeh in kratek čas

Jonke je sedel v svojem uradu, ko ga žena pokliče po telefonu. »V kino bi šla rada, a nimam niti dinarja doma, kaj naj storim?«

»Doma ostani in skušaj kaj dobiti na radiu.« Ko je mož prišel domov, radio aparata ni bilo nikjer, žena pa mu je veselega obraza prišla nasproti: »Ti si pa res dober možiček, storila sem, kot si mi velel, prodala aparat, si kupila klobuk, bila v kinu in tu imaš še dve sto dinarjev.«

Na mostu je stal fantič ter z vidnim zadovoljstvom opazoval rdečkasto nebo. Mimo je prišel star gospod ter nagovoril fanta: »To me pa izredno veseli, da se tudi ti veselíš nad lepoto narave. Ali večkrat opazuješ sončni zahod?«

»Kakšen sončni zahod,« se je zarežal fant, »saj le naša šola gori.«

Nova služkinja je postavila na mizo umazan krožnik. »Kaj pa je to,« jo je nadrla gospa, »tak umazan krožnik si upate postaviti predme.«

Mina: »Gospa, priznam, da so tile madeži od mojih prstov, ampak ježpren, ki se drži krožnika je pa še od poprej.«

Stala sta pred sodnikom, on in ona. Vihtela je roke ter neznansko hitela obdolževati svojega zakonskega druga, da vse zapije in da celo v zastavljalnico nosi stvari, denar pa zapije.

Mož jo je prekinil: »Res je, gospod sodnik, toda, poslušajte tudi, kakšna je moja žena. Odnesel sem štedilnik v zastavljalnico, da bi dobil nekaj denarja, a žena je žele po štirinajstih dneh opazila, da štedilnika ni.«

Marko je bil prvič v mestu in ko se je vrnil domov, je pripovedoval čudovite reči. »Največjega občudovanja vreden pa je telefon,« je pravil sosedomu Nacetu, »majhna škatlica je to, en konec vtakneš v usta, drugi konec pa na ušesa, potem pa zakličie: Ali si tam? Oni, ki je na drugem koncu pa ti odgovori, da je tam, ali pa, da ga ni.«

»Ali si že slišal, da se je cirkuški akrobat Klombinski ponesrečil?«

»Ne, še nisem slišal. Kako pa se je to zgodilo?«

»Strašno je bilo. Zazdehalo se mu je, pa si je polomil rebra in obe nogi.«

»Ni mogoče.«

»O, pač, pač. Zazdehalo se mu je, ko je v zobeh držal vrv, na kateri je visel v zraku.«

Mala Minka, privkrat v šoli, je pričela jokati. Učiteljica jo je sočutno vprašala, kaj ji je.

»Zato jokam, ker pravijo, da bom morala do štirinajstega leta tu ostati.«

Učiteljica jo je potolažila: »Le vesela bodi Minka, ti si še vedno na boljsem, jaz bom morala ostati tu do šestdesetega leta.«

V najem oddam kmečki mlin. Najemnina po dogovoru. — Naslov v upravi Domoljuba pod št. 14.955.

Železničar je bil upokojen in ravnateljstvo mu je poleg borne pokojnine poklonilo tudi star osebni vagon, ki naj bi ga imel za stanovanje. Prijatelj, ki ga je čez čas obiskal, ga je našel dedečega na tlači pred vagonom s pipo v ustih, dasi je deževalo.

»Ja, kaj pa počenjaš tu zunaj, saj boš ves premočen?«

»Kaditi moram, notri pa ne smem, ker so mi dali vagon, na katerem stoji zapisano: Za nekdilce.«

HRANILNICA IN POSOJILNICA

V KAMNIKU (SUTNA 22)

reg. zadruga s nom. zav.

Obrestuje hranilne vloge do **5%**

Zid je zgubil denarnico s precejšnjo vsebino. K sreči jo je našel pošteni človek, ki je dal celo oglas v časopis. Čez dan časa se je zid oglašil in naš pošten Gorenjec mu je denarnico prinesel na dom. Zid je denar štel in štel. »Mar ni ves denar notri,« je vprašal najditelj nekoliko nevoljen.

»O, pač,« je momljajl zid, »toda, kje so obresti, saj ste imeli denar skoro cel mesec!«

STAVBENIKI, TRGOVCI IN POSESTNIKI!

Sveža **ŠTORJA** za stropne je dospela FR. STUPICA, železnina, LJUBLJANA, Gospodarska c. 1

Gasper je prinesel na pošto zavitek: »Tele hlače bom poslal po pošti kot tiskovino.« »To ne gre,« je pojasnila poštarica, »hlače ne morete pošiljati kot tiskovino.« »Kako to da ne, saj ste zadnjič pravili, da se lahko vse pošlje kot tiskovina, kar je na obeh koncih odprto.«

»Domoljuba« stane 38 din za celo leto, za inozemstvo 60 din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inšerate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-04. — Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košiček. — Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.